

Θ

ΑΘ. Δίκαι δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἀκόλουθοι ταῖς ἔμπροσθεν 853
 πράξεσιν ἀπάσαις οὔσαι κατὰ φύσιν γίνονται ἂν τὴν τῆς
 διακοσμῆσεως τῶν νόμων. ὦντινων οὖν δὴ περί δεῖ γίνεσθαι
 δίκας, τὰ μὲν εἴρηται, τὰ κατὰ γεωργίας τε καὶ ὅσα τούτοις
 εἶπετο, τὰ δὲ μέγιστα οὔτε εἴρηταί πω, καθ' ἕν ἕκαστόν 5
 τε λεγόμενον, ῥηθὲν ἦν δεῖ λαμβάνειν αὐτὸ τιμωρίαν καὶ
 τίνων ποτὲ δικαστῶν τυγχάνειν, μετ' ἐκεῖν' αὐτὰ ἐξῆς ταῦτα b
 ῥητέον.

ΚΛ. Ὅρθως.

ΑΘ. Αἰσχροὺν μὲν δὴ τινα τρόπον καὶ νομοθετεῖν πάντα
 ὅποσα νῦν μέλλομεν τοῦτο δρᾶν, ἐν τοιαύτῃ πόλει ἦν φαμεν 5
 οἰκίσεσθαι τε εὖ καὶ τεύξεσθαι πάσης ὀρθότητος πρὸς ἐπιτή-
 δευσιν ἀρετῆς· ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ τὸ καὶ ἀξιοῦν τῆς τῶν
 ἄλλων μοχθηρίας τῶν μεγίστων ἐμφύεσθαι τινα μεθέξοντα,
 ὥστε δεῖν νομοθετεῖν προκαταλαμβάνοντα καὶ ἀπειλοῦντα
 ἐάν τις τοιοῦτος γίγνηται, καὶ τούτων ἀποτροπῆς τε ἕνεκα c
 καὶ γενομένων κολάσεως τιθέναι ἐπ' αὐτοῖς νόμους, ὡς
 ἔσομένους, ὅπερ εἶπον, αἰσχροὺν μὲν τινα τρόπον. ἐπειδὴ
 δὲ οὐ, καθάπερ οἱ παλαιοὶ νομοθέται θεῶν παισὶν νομοθετού-
 μενοι τοῖς ἥρωσι, ὡς ὁ νῦν λόγος, αὐτοὶ τ' ἐκ θεῶν ὄντες 5
 ἄλλοις τε ἐκ τοιούτων γεγονόσι ἐνομοθέτουν, ἀλλ' ἄνθρωποι
 τε καὶ ἀνθρώπων σπέρμασιν νομοθετοῦμεν τὰ νῦν, ἀνεμέ-
 σητον δὴ φοβεῖσθαι μή τις ἐγγίγνηται τῶν πολιτῶν ἡμῶν d
 οἶον κερασβόλος, ὃς ἀτεράμων εἰς τοσοῦτον φύσει γίγνοιτ'
 ἂν ὥστε μὴ τήκεσθαι· καθάπερ ἐκεῖνα τὰ σπέρματα πυρί,
 νόμοις οὔτοι καίπερ οὕτως ἰσχυροῖς οὔσις ἄτηκτοι γίνωνται.

a 1 ἔμπροσθε A (ν add. A²) a 4 τὰ ante κατὰ A² (s. v.) O²:
 om. A O a 6 post λεγόμενον distincti: post ῥηθὲν dist. vulg.:
 ῥηθὲν secl. Ast b 5 ὅποσα] γρ. ὅσα O b 7 δὲ] δὴ ci. Stephanus
 c 3 ἔσομένοις ci. Stephanus c 5 αὐτοὶ A sed αὐ postea additum
 d 3 καὶ ante καθάπερ add. ci. Stephanus d 4 ἄτηκτοι A O:
 ἄτακτοι L γίνονται fecit A² et o supra ω O²

5 ὦν δὴ χάριν οὐκ ἐπίχαριν λέγοιμ' ἂν πρῶτον νόμον ἱερῶν
 περὶ συλήσεων, ἄν τις τοῦτο δρᾶν τολμᾷ. καὶ πολίτην μὲν
 τῶν τεθραμμένων ὀρθῶς οὐτ' ἂν βουλοίμεθα οὔτε ἐλπιστὸν
 πᾶνν τι νοσῆσαι ποτε ἂν ταύτην τὴν νόσον, οἰκείται δὲ ἂν
 10 τούτων καὶ ξένοι καὶ ξένων δοῦλοι πολλὰ ἂν ἐπιχειρήσειαν
 854 τοιαῦτα· ὦν ἕνεκα μὲν μάλιστα, ὅμως δὲ καὶ σύμπασαν τὴν
 τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀσθένειαν εὐλαβούμενος, ἐρῶ τὸν
 τῶν ἱεροσύλων πέρι νόμον καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν
 τοιούτων ὅσα δυσίατα καὶ ἀνίατα. προοίμια δὲ τούτοις,
 κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ὁμολογηθέντα, προρρητέον ἅπασιν
 5 ὡς βραχύτατα. λέγει δὴ τις ἂν ἐκείνῳ διαλεγόμενος ἅμα
 καὶ παραμυθούμενος, ὃν ἐπιθυμία κακῇ παρακαλοῦσα μεθ'
 ἡμέραν τε καὶ ἐπεγείρουσα νύκτωρ ἐπὶ τι τῶν ἱερῶν ἄγει
 b συλήσοντα, τάδε· ὦ θαυμάσιε, οὐκ ἀνθρώπιόν σε κακὸν
 οὐδὲ θεῖον κινεῖ τὸ νῦν ἐπὶ τὴν ἱεροσυλίαν προτρέπον ἱέναι,
 οἴστρος δὲ σέ τις ἐμφυόμενος ἐκ παλαιῶν καὶ ἀκαθάρτων
 τοῖς ἀνθρώποις ἀδικημάτων, περιφερόμενος ἀλιτηριώδης, ὃν
 5 εὐλαβεῖσθαι χρῶν παντὶ σθένει τίς δ' ἐστὶν εὐλάβεια,
 μαθέ. ὅταν σοι προσπίπτῃ τι τῶν τοιούτων δογμάτων, ἴθι
 ἐπὶ τὰς ἀποδιοπομπήσεις, ἴθι ἐπὶ θεῶν ἀποτροπαίων ἱερὰ
 ἰκέτης, ἴθι ἐπὶ τὰς τῶν λεγομένων ἀνδρῶν ὑμῖν ἀγαθῶν
 c συνουσίας, καὶ τὰ μὲν ἄκουε, τὰ δὲ πειρῶ λέγειν αὐτός, ὡς
 δεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια πάντα ἄνδρα τιμᾶν· τὰς δὲ τῶν
 κακῶν συνουσίας φεύγε ἀμεταστρεπτί. καὶ ἔαν μὲν σοι
 ὀρῶντι ταῦτα λωφᾷ τι τὸ νόσημα· εἰ δὲ μή, καλλίω θάνατον
 5 σκεψάμενος ἀπαλλάττον τοῦ βίου.

Ταῦτα ἡμῶν ἀδόντων προοίμια τοῖς πάντα ταῦτα ἐπι-
 νοοῦσιν ὅσα ἀνόσια ἔργα καὶ πολιτοφθόρα, τῷ μὲν πειθομένῳ
 τὸν νόμον εἶναι σιγῇ δεῖ, τῷ δὲ ἀπειθοῦντι μετὰ τὸ προοίμιον

d 5 ἐπίχαριν A²O²: ἔτι χάριν A O   d 6 πέρι Λ   συλήσεων
 Λ L O: συλήσεως O² (σ s. v.)   d 7 ἐλπιστὸν in marg. iterat A²
 d 8 πᾶνν τιος | ησαι pg. Λ (corr. A²)   a 5 λέγοι fort. Λ: λέγω
 A²L O   b 3 δέ σέ τις A³ (ἐν ἄλλῳ οἴστρος δέ σε τίς) O²: δέ ἐστί
 τις A O   b 8 ὑμῖν L²O²: ὑμῶν A L O   c 3 ἀμεταστρεπτεῖ
 A O (corr. A²)   c 4 νόσημα] νόμα Λ (ση s. v. A²)

ἄδειν μέγα· Ὅς δ' ἂν ἱεροσυλῶν ληφθῆ, εἰ μὲν ἦ δοῦλος ἢ d
 ξένος, ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ταῖς χερσὶ γραφεῖς τὴν συμφορὰν,
 καὶ μαστιγῳθεὶς ὀπόσας ἂν δόξῃ τοῖς δικασταῖς, ἐκτὸς τῶν
 ὄρων τῆς χώρας γυμνὸς ἐκβληθήτω· τάχα γὰρ ἂν δοὺς
 ταύτην τὴν δίκην γένοιτ' ἂν βελτίων σωφρομισθεὶς. οὐ γὰρ 5
 ἐπὶ κακῷ δίκη γίγνεται οὐδεμία γενομένη κατὰ νόμοι, δυοῖν
 δὲ θάτερον ἀπεργάζεται σχεδόν· ἢ γὰρ βελτίονα ἢ μοχθηρό-
 τερον ἦιτον ἐξηργάσατο τὸν τὴν δίκην παρασχόντα. πολίτης e
 δὲ ἂν τίς ποτέ τι τοιοῦτον ὄρων ἀναφανῆ, περὶ θεοὺς ἢ
 περὶ γονέας ἢ περὶ πόλιν ἠδικηκῶς τῶν μεγάλων τινα καὶ
 ἀπορρήτων ἀδικιῶν, ὡς ἀνίατον ἤδη τοῦτον ὄντα ὁ δικαστὴς
 διανοείσθω, λογιζόμενος οἷας παιδείας τε καὶ τροφῆς ἐκ 5
 παιδὸς τυγχάνων οὐκ ἀπέσχετο τῶν μεγίστων κακῶν. δίκη
 δὴ τούτῳ θάνατος, ἐλάχιστον τῶν κακῶν, τοὺς δὲ ἄλλους
 παράδειγμα ὀνήσει γερόμενος, ἀκλεῖς καὶ ὑπὲρ τοὺς τῆς 855
 χώρας ὄρους ἀφανισθεὶς· παισὶ δὲ καὶ γένει, εἰ φύγῃσι
 τὰ πατρῶα ἦθη, κλέος ἔστω καὶ λόγος ἔντιμος λεγόμενος,
 ὡς εὖ τε καὶ ἀνδρείως εἰς ἀγαθὸν ἐκ κακοῦ διαπεφευγόντων.
 δημόσια δὲ χρήματα οὐδενὸς τῶν τοιούτων τῇ πολιτείᾳ πρέπον 5
 ἂν εἶη γίνεσθαι, ἐν ἣ δέ τὸς αὐτοὺς αἰεὶ καὶ ἴσους ὄντας
 διατελεῖν κλήρους. ζημίας δ' ἐκτίσεις, ὅταν ἀδικεῖν ἄξια
 δοκῆ τις χρημάτων, ἐκτίειν, ἂν ἦ τι τῶν τοῦ κλήρου κατε-
 σκευασμένου περιττεῦον, μέχρι τοσοῦτου ζημιωθέντα, τὸ δὲ b
 πλεόν μή· τὰς δ' εἰς ταῦτα ἀκριβείας ἐκ τῶν ἀπογραφῶν
 νομοφύλακες σκοποῦντες τὸ σαφὲς ἐξαγγελλόντων αἰεὶ τοῖς
 δικασταῖς, ὅπως ἂν τῶν κλήρων ἀργὸς μηδεὶς μηδέποτε
 γίγνηται δι' ἀπορίαν χρημάτων. ζημίας δὲ ἂν τις πλεόνος 5
 ἄξιός εἶναι δοκῆ, εἰ ἄρα μή τινες ἐθέλωσιν αὐτὸν τῶν φίλων
 ἐγγυᾶσθαι τε καὶ συνεκτίνοντες ἀπελευθεροῦν, δεσμοῖς τε
 χρονίοις καὶ ἐμφανέσι καὶ τισιν προπηλακισμοῖς κολάζειν,
 ἄτιμον δὲ παντάπασι μηδένα εἶναι μηδέποτε μηδ' ἐφ' ἐνὶ c

d 6 γενομένη A L O: γιγνομένη vulg. a 2 φύγῃσι A L O:
 φεύγῃσι L² O² b 6 αὐτὸν L (ut vid.) O²: αὐτῶν A O

τῶν ἀμαρτημάτων, μηδ' ὑπερορίαν φυγάδα· θάνατον δὲ ἢ
 δεσμοὺς ἢ πληγὰς, ἢ τινὰς ἀμόρφους ἔδρας ἢ στάσεις ἢ παρα-
 στάσεις εἰς ἱερὰ ἐπὶ τὰ τῆς χώρας ἔσχατα, ἢ χρημάτων
 5 καθάπερ ἔμπροσθεν εἶπομεν ἐκτίσεις γίνεσθαι δεῖν τὴν
 δίκην ταύτην, γινέσθω. δικάσται δὲ ἔστωσαν θανάτου πέρι
 νομοφύλακές τε καὶ τὸ τῶν περυσίων ἀρχόντων ἀριστίνδην
 d ἀπομερισθὲν δικαστήριον· εἰσαγωγὰς δὲ τούτων καὶ προσκλή-
 σεις καὶ ὅσα τοιαῦτα καὶ ὡς δεῖ γίνεσθαι, τοῖς νεωτέροις
 νομοθέταις χρή μέλειν, τὴν διαψήφισιν δὲ ἡμέτερον ἔργον
 νομοθετεῖν. ἔστω δὴ φανερὰ μὲν ἢ ψῆφος τιθεμένη, πρὸ
 5 τούτου δὲ κατὰ τὸ στόμα τοῦ διώκοντός τε καὶ φεύγοντος ὁ
 δικαστὴς ἐξῆς ἡμῖν ἐγγύτατα κατὰ πρέσβιν ἰζέσθω, πάντες
 δ' οἱ πολῖται, ὅσοι περ ἂν ἄγωσι σχολήν, ἐπήκοοι ἔστωσαν
 σπουδῇ τῶν τοιούτων δικῶν. λέγειν δὲ ἓνα λόγον, πρῶτον
 e μὲν τὸν διώκοντα, τὸν δὲ φεύγοντα δεύτερον· μετὰ δὲ τοὺς
 λόγους τούτους ἄρχεσθαι μὲν τὸν γεραίτατον ἀνακρίνοντα,
 ἴοντα εἰς τὴν τῶν λεχθέντων σκέψιν ἰκανήν, μετὰ δὲ τὸν
 πρεσβύτατον ἐξῆς ἅπαντας χρή διεξελθεῖν ὅτι ἂν παρ'
 5 ἑκατέρου τις τῶν ἀντιδίκων ῥῆθὲν ἢ μὴ ῥῆθὲν ἐπιποθῇ τινα
 τρόπον· ὁ δὲ μηδὲν ποθῶν ἄλλω τὴν ἀνάκρισιν παραδιδότω.
 τῶν δὲ ῥηθέντων ἐπισφραγισαμένους ὅσα ἂν εἶναι καίρια
 856 δοκῇ, γράμμασιν σημεῖα ἐπιβάλλοντας πάντων τῶν δικαστῶν,
 θεῖναι ἐπὶ τὴν ἔστιαν, καὶ πάλιν αὔριον εἰς ταῦτόν συνελ-
 θόντας, ὡσαύτως τε ἀνακρίνοντας διεξελθεῖν τὴν δίκην καὶ
 σημεῖα ἐπιβάλλοντας αὐ τοῖς λεχθείσιν· καὶ τρεῖς δράσαντας
 5 τοῦτο, τεκμήριά τε καὶ μάρτυρας ἰκανῶς παραλαβόντας,
 ψῆφον ἱερὰν ἕκαστον φέροντα καὶ ὑποσχόμενον πρὸς τῆς
 ἔστιας εἰς δύναμιν τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ κρίνειν, οὕτω τέλος
 ἐπιθεῖναι τῇ τοιαύτῃ δίκῃ.
 b Μετὰ δὲ τὰ περὶ θεοῦ τὰ περὶ κατάλυσιν τῆς πολιτείας.
 Ἄς ἂν ἄγων εἰς ἀρχὴν ἀνθρώπων δουλώται μὲν τοὺς νόμους,

c 2 ὑπερόριον O² (o s. v.)

c 6 γινέσθω] τινέσθω Schramm

e 6 παραδιδότω A L O : ἀποδιδότω O² (apo s. v.)

a 7 κρίνειν Ast

b 2 ἀνθρώπων A O : ἀνθρωπον A² O² (o s. v.)

ἑταιρίας δὲ τὴν πόλιν ὑπήκοον ποιῆ, καὶ βιαίως δὴ πᾶν
 τοῦτο πράττων καὶ στάσιω ἐγείρων παρανομῆ, τοῦτον δὴ
 διανοεῖσθαι δεῖ πάντων πολεμιώτατον ὕλη τῆ πόλει τὸν 5
 δὲ κοιωνοῦντα μὲν τῶν τοιούτων μηδενί, τῶν μεγίστων δὲ
 μετέχοντα ἀρχῶν ἐν τῆ πόλει, λεληθότα τε ταῦτα αὐτόν, ἢ
 μὴ λεληθότα, δειλία δ', ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῦ μὴ τιμωρούμενοι, c
 δεῖ δεύτερον ἡγεῖσθαι τὸν τοιοῦτον πολίτην κάκη. πᾶς δὲ
 ἀνὴρ, οὗ καὶ σμικρὸν ὄφελος, ἐνδεικνύτω ταῖς ἀρχαῖς εἰς
 κρίσιω ἄγων τὸν ἐπιβουλεύοντα βιαίου πολιτείας μεταστά-
 σεως ἅμα καὶ παρανόμου· δικασταὶ δὲ ἔστωσαν τούτοις 5
 οἵπερ τοῖς ἱεροσύλοις, καὶ πᾶσαν τὴν κρίσιω ὡσαύτως αὐτοῖς
 γίγνεσθαι καθάπερ ἐκείνοις, τὴν ψῆφον θάνατου φέρειν τὴν
 πλῆθει νικῶσαι. ἐνὶ δὲ λόγῳ, πατρὸς ὀνειδῆ καὶ τιμωρίας
 παιδῶν μηδενὶ συνέπεσθαι, πλὴν ἐάν τινι πατὴρ καὶ πάππος d
 καὶ πάππου πατὴρ ἐφεξῆς ὄφλωσι θανάτου δίκην· τούτους δὲ
 ἢ πόλις ἔχοιτας τὴν αὐτῶν οὐσίαι, πλὴν ὅσον κατεσκευα-
 σμένου τοῦ κλήρου παρτελῶς, εἰς τὴν αὐτῶν ἀρχαίαν ἐκ-
 πεμπέσθω πατρίδα καὶ πόλιν. οἷς δ' ἂν τῶν πολιτῶν ὑεῖς 5
 ὄντες τυγχάνωσιω πλείους ἐνός, μὴ ἔλαττον δέκα ἔτη γεγο-
 νότες, κληρῶσαι μὲν τούτων δέκα, οὓς ἂν ἀποφήνη πατὴρ
 ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρὸς ἢ μητρός, τῶν δὲ λαχόντων τὰ
 ὀνόματα εἰς Δελφοὺς πεμφθέντων· ὃν δ' ἂν ὁ θεὸς ἀνέλη, e
 κληρονόμον εἰς τὸν οἶκον καταστήσαι τὸν τῶν ἐκλιπόντων
 τύχη ἀμείνوني.

ΚΛ. Καλῶς.

ΑΘ. Κοινὸς δ' ἔτι τρίτος εἰς ἔστω νόμος περὶ δικαστῶν 5
 τε, οὓς δεῖ δικάζειω αὐτοῖς, καὶ ὁ τρόπος τῶν δικῶν, οἷς ἂν
 προδόσεως αἰτίαν ἐπιφέρων τις εἰς δικαστήριον ἄγῃ· καὶ
 μονῆς ὡσαύτως ἐκγόνοις καὶ ἐξῴδου τῆς πατρίδος εἰς ἔστω
 περὶ ταῦτα νόμος οὗτος τρισί, προδότῃ καὶ ἱεροσύλῳ καὶ τῷ 857

b 3 ἑταιρίας A (sed εἰ ref. A²) O: ἑταιρείαις vulg. c 6 οἵπερ
 L (ut vid.) O²: οἵσπερ A O c 7 ψῆφον A O: ψῆφον δὲ O² vulg.
 e 2 ἐκλιπόντων A O: ἐκλειπόντων L et γρ. O e 4 καλῶς] καὶ ὡς A
 e 8 μονῆς A L O: περὶ μονῆς O²

τοὺς τῆς πόλεως νόμους βία ἀπολλύντι. κλέπτῃ δέ, εἴτε
 μέγα εἴτε μικρὸν κλέπτῃ τις, εἰς αὐτὸν νόμος κείσθω καὶ
 μία δίκης τιμωρία σύμπασι· τὸ μὲν γὰρ κλαπὲν δὴ χρεῶν
 5 διπλάσιον πρῶτον ἐκτίειν, εἰς ὄφλην τις τὴν τοιαύτην δίκην
 καὶ ἰκανὴν ἔχη τὴν ἄλλην οὐσίαν ἀποτίειν ὑπὲρ τὸν κλῆρον,
 εἰς δὲ μή, δεδέσθαι ἕως αὐτὸν ἐκτίεισιν ἢ πείσῃ τὸν καταδικασά-
 10 μενον. εἰς δὲ τις ὄφλην κλοπῆς δημοσίᾳ δίκην, πείσας τὴν
 πόλιν ἢ τὸ κλέμμα ἐκτείσας διπλοῦν, ἀπαλλαττέσθω τῶν
 δεσμῶν.

ΚΑ. Πῶς δὴ λέγομεν, ὦ ξένε, μηδὲν διαφέρειν τῷ
 5 κλέπτουσι μέγα ἢ μικρὸν ὑφελομένῳ, καὶ ἐξ ἱερῶν ἢ ὀσίων,
 καὶ ὅσα ἄλλα ἐστὶν περὶ κλοπῆν πᾶσαν ἀνομοιότητα ἔχοντα,
 οἷς δεῖ ποικίλοις οὐσίῳ ἔπεσθαι τὸν νομοθέτην μηδὲν ὁμοίαις
 ζημίαις ζημιῶντα;

ΑΘ. Ἄριστ', ὦ Κλειῖα· σχεδὸν τοῖ με ὡσπερ φερό-
 10 μενον ἀντικρούσας ἀνίγειρας, ἐννενοηκότα δὲ καὶ πρότερον
 ὑπέμνησας ὅτι τὰ περὶ τὴν τῶν νόμων θέσιν οὐδενὶ τρόπῳ
 πώποτε γέγονεν ὀρθῶς διαπεποιημένα, ὡς γε ἐν τῷ νῦν
 παραπετωκότη λέγειν. πῶς δ' αὖ καὶ τοῦτο λέγομεν; οὐ
 15 κακῶς ἀπῆκάσαμεν, ὅτε δούλοις ὡς ἰατρονομένοις ὑπὸ δούλων
 ἀπῆκάζομεν πάντας τοὺς νῦν νομοθετούμενους. εἰ γὰρ ἐπί-
 στασθαι δεῖ τὸ τοιοῦδε, ὡς εἰ καταλάβοι ποτέ τις ἰατρὸς
 τῶν ταῖς ἐμπειρίαις ἄνευ λόγου τὴν ἰατρικὴν μεταχειριζο-
 20 μένων ἐλευθέρων ἐλευθέρῳ ροσοῦντι διαλεγόμενον ἰατρόν, καὶ
 τοῦ φιλοσοφεῖν ἐγγὺς χρώμενον μὲν τοῖς λόγοις, ἐξ ἀρχῆς
 τε ἀπτόμενον τοῦ νοσήματος, περὶ φύσεως πάσης ἐπανιώντα

a 3 κείσθω] γρ. ἐπικείσθω O et sic Eus. a 4 μία δίκης τιμωρία
 ξύμπασι A O Eus. : γρ. καὶ μία δίκη. τιμωρίαξ ξύμπασι in marg. A³ O²
 a 6 τὸν κλῆρον Stephanus : τοῦ κλήρου libri cum Eus. b 4 λέγομεν
 A² O² : λέγωμεν A L O b 9 τοι A L O : τι vulg. c 1 γρ. πρότερον
 L O : ἔτερον A L O c 3 ὡς γε scr. recs. : ὥστε A (sed τε ref.)
 L O² : ὡς O c 4 παραπετωκότη A L O : γρ. παρόντι in marg.
 A³ L² O² c 5 ἀπῆκάσαμεν . . . c 6 ἀπῆκάζομεν A O : ἀπεικάσαμεν
 . . . ἀπεικάζομεν fecit A² cum O² (ei s. v.) d 2 χρώμενον L (ut vid.) :
 χρω²μενω A : χρωμένῳ A² O : χρωμένῳ ὕλα τὰ ἀντίγραφα, οὐ καλῶς in
 marg. O

τῆς τῶν σωμάτων, ταχὺ καὶ σφύδρα γελάσειεν ἂν καὶ οὐκ
 ἂν ἄλλους εἴποι λόγους ἢ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτ' αἰεὶ προχείρους 5
 ὄντας τοῖς πλείστοις λεγομένοις ἰατροῖς· φαίη γὰρ ἂν “ὦ
 μῶρε, οὐκ ἰατρούεις τὸν νοσοῦντα ἀλλὰ σχεδὸν παιδεύεις,
 ὡς ἰατρὸν ἀλλ' οὐχ ὑγιῆ δεόμενον γίγνεσθαι”.

ΚΑ. Οὐκοῦν λέγων τὰ τοιαῦτα ὀρθῶς ἂν λέγοι;

ΑΘ. Τάχ' ἂν, εἰ προσδιανοοῖτό γε ὡς ὅστις περὶ νόμων
 οὕτω διεξέρχεται, καθάπερ ἡμεῖς τὰ νῦν, παιδεύει τοὺς
 πολίτας ἀλλ' οὐ νομοθετεῖ. ἄρ' οὖν οὐ καὶ τοῦτ' ἂν πρὸς 5
 τρόπου λέγειν φαίνοιτο;

ΚΑ. Ἴσως.

ΑΘ. Εὐτυχὲς δὲ ἡμῶν τὸ παρὸν γέγονεν.

ΚΑ. Τὸ ποῖον δῆ;

ΑΘ. Τὸ μηδεμίαν ἀνάγκην εἶναι νομοθετεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς 10
 ἐν σκέψει γενομένους περὶ πάσης πολιτείας πειρᾶσθαι 858
 κατιδεῖν τό τε ἄριστον καὶ τὸ ἀναγκαιότατον, τίνα τρόπον
 ἂν γιγνόμενον γίγνοιτο. καὶ δὴ καὶ τὸ νῦν ἔξεστιν ἡμῖν,
 ὡς ἔοικεν, εἰ μὲν βουλόμεθα, τὸ βέλτιστον σκοπεῖν, εἰ δὲ
 βουλόμεθα, τὸ ἀναγκαιότατον περὶ νόμων αἰρώμεθα οὖν 5
 πότερον δοκεῖ.

ΚΑ. Γελοῖαν, ὦ ξένε, προτιθέμεθα τὴν αἴρεσιν, καὶ
 ἀτεχνῶς ὥσπερ κατεχομένοις νομοθέταις ὅμοιοι γιγνοίμεθ'
 ἂν ὑπὸ μεγάλης τινὸς ἀνάγκης ἤδη νομοθετεῖν, ὡς οὐκέτ' b
 ἐξὸν εἰς αὔριον· ἡμῖν δ'—εἰπεῖν σὺν θεῷ—ἔξεστι, καθάπερ ἢ
 λιθολόγοις ἢ καὶ τινος ἐτέρας ἀρχομένοις συστάσεως, παρα-
 φορήσασθαι χυδῆν ἐξ ὧν ἐκλεξόμεθα τὰ πρόσφορα τῇ
 μελλούσῃ γενήσεσθαι συστάσει, καὶ δὴ καὶ κατὰ σχολὴν 5
 ἐκλέξασθαι. τιθῶμεν οὖν ἡμᾶς νῦν εἶναι μὴ τοὺς ἐξ ἀνάγκης
 οἰκοδομοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ σχολῆς ἔτι τὰ μὲν παρατιθε-
 μένους, τὰ δὲ συνιστάντας· ὥστε ὀρθῶς ἔχει τὰ μὲν ἤδη τῶν
 νόμων λέγειν ὡς τιθέμενα, τὰ δ' ὡς παρατιθέμενα. c

a γ γενομένους Α² (νομέ s. v. et γενομέ in marg.) Ο² (ομεν s. v.):
 γένους Α Ο   α β πότερον Α Ο: ὀπότερον Ο²   b γ οὐκέτ' in marg.
 Ι. Ο (ἀπ' ὀρθώσεως): οὐκ ἔστιν Α Λ Ο   b 2 ἐξδν fecit Α² (ἐξων Λ)

ΑΘ. Γένοιτο γοῦν ἄν, ὧ Κλεινία, κατὰ φύσιν μᾶλλον ἡμῶν ἢ σύνοψις τῶν νόμων. ἴδωμεν γὰρ οὖν, ὧ πρὸς θεῶν, τὸ τοιούδε περὶ νομοθετῶν.

5 ΚΛ. Τὸ ποῖον δῆ;

ΑΘ. Γράμματα μὲν που καὶ ἐν γράμμασιν λόγοι καὶ ἄλλων εἰσὶ πολλῶν ἐν ταῖς πόλεσι γεγραμμένοι, γράμματα δὲ καὶ τὰ τοῦ νομοθέτου καὶ λόγοι.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὗ;

10 ΑΘ. Πότερον οὖν τοῖς μὲν τῶν ἄλλων συγγραμμάσιν,
d ποιητῶν καὶ ὅσοι ἄνευ μέτρων καὶ μετὰ μέτρων τὴν αὐτῶν εἰς μνήμην συμβουλήν περὶ βίου κατέθετο συγγράψαντες, προσέχωμεν τὸν νοῦν, τοῖς δὲ τῶν νομοθετῶν μὴ προσέχωμεν; ἢ πάντων μάλιστα;

5 ΚΛ. Πολύ γε.

ΑΘ. Ἄλλὰ δῆτα οὐ χρὴ τὸν νομοθέτην μόνον τῶν γραφόντων περὶ κυλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων συμβουλεύειν, διδάσκοντα οἶά τέ ἐστι καὶ ὡς ἐπιτηδευτέον αὐτὰ τοῖς μέλλουσιν εὐδαίμοσιν ἔσεσθαι;

10 ΚΛ. Καὶ πῶς οὗ;

e ΑΘ. Ἄλλὰ αἰσχρὸν δὴ μᾶλλον Ὀμήρῳ τε καὶ Τυρταίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς περὶ βίου τε καὶ ἐπιτηδευμάτων κακῶς θέσθαι γράψαντας, Λυκούργῳ δὲ ἦπτον καὶ Σόλωνι καὶ ὅσοι δὴ νομοθέται γενόμενοι γράμματα ἔγραψαν; ἢ τό
5 γε ὀρθόν, πάντων δεῖ γραμμάτων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι τὰ περὶ τοὺς νόμους γεγραμμένα φαίνεσθαι διαπτυστόμενα μακρῶ κάλλιστά τε καὶ ἄριστα, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἢ κατ' ἐκείνα
859 συνεπόμενα, ἢ διαφωνοῦντα αὐτοῖς εἶναι καταγέλαστα; οὕτω διανοόμεθα περὶ νόμων δεῖν γραφῆς γίγνεσθαι ταῖς πόλεσιν, ἐν πατρὸς τε καὶ μητρὸς σχήμασι φιλοῦντων τε καὶ νοῦν

d 1 αὐτῶν O²: αὐτὴν A L O   d 3 προσέχωμεν prius A O: προσέχωμεν Λ² (o ex ω) O² (o s. v.): τὰ ἀντίγραφα ὅλα διὰ τοῦ ὦ μεγάλου O
e 3 κακῶς L O² (κ s. v.): καλῶς A O   e 6 διαπτυστόμενα A (ττ crasa) L O: διαπτυστόμενα in marg. A³ L² O²   e 7 ἢ om. Hermann   a 1 ἢ O²: om. A O (τὰ ἀντίγραφα ὅλα δίχα τοῦ ἢ καὶ τὸ τοῦ πατριάρχου O)

ἐχόντων φαίνεσθαι τὰ γεγραμμένα, ἢ κατὰ τύραννον καὶ
 δεσπότην τάξαντα καὶ ἀπειλήσαντα γράψαντα ἐν τοίχοις 5
 ἀηλλάχθαι; σκοπῶμεν οὖν δὴ καὶ τὰ νῦν ἡμεῖς πότερα
 ταύτῃ πειρώμεθα λέγειν διανοηθέντες περὶ νόμων, εἴτ' οὖν
 δυνάμεθα εἶτε μὴ, ἀλλ' οὖν τό γε πρόθυμον παρεχόμενοι b
 καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὁδὸν ἰόντες, ἂν ἄρα τι καὶ δέῃ πάσχειν,
 πάσχωμεν. ἀγαθὸν δ' εἶη τε, καὶ ἂν θεὸς ἐθέλῃ, γίγνοιτ'
 ἂν ταύτῃ.

ΚΛ. Καλῶς εἴρηκας, ποιῶμέν τε ὡς λέγεις. 5

ΑΘ. Διασκεπτέον ἄρα πρῶτον, ὥσπερ ἐπεχειρήσαμεν,
 ἀκριβῶς τὸν περὶ τῶν τε ἱεροσυλούντων καὶ κλοπῆς πάσης
 πέρι καὶ ἀδικημάτων συμπάιτων, καὶ οὐ δυσχεραντέον εἰ
 μεταξὺ νομοθετοῦντες τὰ μὲν ἔθεμεν, τῶν δ' ἔτι διασκοποῦμεν c
 πέρι νομοθέται γὰρ γιγνόμεθα ἀλλ' οὐκ ἐσμέν πω, τάχα δὲ
 ἴσως ἂν γενοίμεθα. εἰ δὴ δοκεῖ περὶ ὧν εἴρηκα ὡς εἴρηκα
 σκοπεῖσθαι, σκοπῶμεθα.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν. 5

ΑΘ. Περὶ δὴ καλῶν καὶ δικαίων συμπάντων πειρώμεθα
 κατιδεῖν τὸ τοιόνδε, ὅπῃ ποτὲ ὁμολογοῦμεν νῦν καὶ ὅπῃ
 διαφερόμεθα ἡμεῖς τε ἡμῖν αὐτοῖς, οἳ δὴ φαίμεν ἂν προθυ-
 μείσθαι γε, εἰ μηδὲν ἄλλο, διαφέρειω τῶν πλείστῳι, οἳ πολλοί d
 τε αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς αὔ.

ΚΛ. Τὰς ποίας δὲ δὴ διαφορὰς ἡμῶν ἐννοηθεῖς λέγεις;

ΑΘ. Ἐγὼ πειράσομαι φράζειν. περὶ δικαιοσύνης ὅλως
 καὶ τῶν δικαίων ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων καὶ πράξεων
 πάντες πως συνομολογοῦμεν πάντα εἶναι ταῦτα καλὰ, ὥστε 5
 οὐδ' εἴ τις δισχυρίζοιτο εἶναι τοὺς δικαίους ἀνθρώπους,
 ἂν καὶ τυγχάνωσι ὄντες αἰσχροὶ τὰ σώματα, κατ' αὐτό γε
 τὸ δικαιοτάτου ἦθος ταύτῃ παγκάλους εἶναι, σχεδὸν οὐδεὶς ἂν
 λέγων οὕτω πλημμελῶς δόξειε λέγειν. e

ΚΛ. Οὐκοῦν ὀρθῶς;

b 7 τὸν περὶ τῶν τε Α Ο (ἀκριβῶς περὶ τε ἱερ. ἀπ' ὀρθώσεως in marg.
 Ο) c 3 τὸ ὡς εἴρηκα ἐν τισιν ὠβελίσται in marg. L O d 6 εἶναι
 secl. Hermann

ΑΘ. Ἴσως· ἴδωμεν δὲ ὡς, εἰ πάντ' ἐστὶν καλὰ ὅσα δικαιοσύνης ἔχεται, τῶν πάντων τοι καὶ τὰ παθήματα ἡμῶν
5 ἐστὶν, σχεδὸν τοῖς ποιήμασιν ἴσα.

ΚΛ. Τί οὖν δῆ;

ΑΘ. Ποῖημα μὲν, ὅπερ ἂν ἦ δίκαιον, σχεδὸν ὅσον περ ἂν τοῦ δικαίου κοινωνῆ, κατὰ τοσοῦτον καὶ τοῦ καλοῦ μετέχον ἐστί.

10 ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ πάθος ὅπερ ἂν δικαίου κοινωνῆ, κατὰ
860 τοσοῦτον γίνεσθαι καλὸν ὁμολογούμενον, οὐκ ἂν διαφωνοῦντα παρέχοι τὸν λόγον;

ΚΛ. Ἀληθῆ.

ΑΘ. Ἐὰν δέ γε δίκαιον μὲν ὁμολογῶμεν, αἰσχροὺν δὲ εἶναι
5 πάθος, διαφωνήσει τό τε δίκαιον καὶ τὸ καλόν, λεχθέντων τῶν δικαίων αἰσχίστων εἶναι.

ΚΛ. Πῶς τοῦτο εἶρηκας;

ΑΘ. Οὐδὲν χαλεπὸν ἐννοεῖν· οἱ γὰρ ὀλίγῃ πρόσθεν
τεθέντες ἡμῶν νόμοι πάντων ἐναντιώτατα παραγγέλλει
10 δόξειαν ἂν τοῖς νῦν λεγομένοις.

ΚΛ. Ποίοις;

Β ΑΘ. Τὸν ἱερόσυλόν που ἐτίθεμεν δικαίως ἂν ἀποθνήσκει
καὶ τὸν τῶν εὐ κειμένων νόμων πολέμιον, καὶ μέλλοντες δὴ
νόμιμα τοιαῦτα τιθέναι πάμπολλα ἐπέσχομεν, ἰδόντες ὡς
ταῦτα ἐστὶν μὲν ἄπειρα παθήματα πλήθει καὶ μεγέθεσιν,
5 δικαιοτάτα δὲ πάντων παθημάτων καὶ συμπάντων αἰσχίστα.
μῶν οὐχ οὕτως ἡμῶν τά τε δίκαια καὶ τὰ καλὰ τοτὲ μὲν ὡς
ταῦτά σύμπαντα, τοτὲ δὲ ὡς ἐναντιώτατα φαίνεται;

ΚΛ. Κινδυνεύει.

Γ ΑΘ. Τοῖς μὲν τοίνυν πολλοῖς οὕτω περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσυμφώνως τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια διερριμμένα προσαγορεύεται.

ΚΛ. Φαίνεται γοῦν, ὦ ξένε.

b 4 μεγέθεσιν ΑΙ. Ο: μεγέθει Ο² (εἰ s. v.)
πατριάρχου καὶ τὰ λοιπὰ in marg. Ο

c 1 μὲν cm. τὸ τοῦ

ΑΘ. Τὸ τοίνυν ἡμέτερον, ὦ Κλεινία, πάλιν ἴδωμεν πῶς αὐτὸ περὶ αὐτὰ ταῦτα ἔχει τῆς συμφωνίας. 5

ΚΛ. Ποίας δὴ πρὸς ποίαν;

ΑΘ. Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις οἶμαι διαρρήδην ἐμὲ εἰρηκέναι πῶς, εἰ δ' οὖν μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν ὡς λέγοντα τίθετε—

ΚΛ. Τὸ ποῖον; 10

ΑΘ. Ὡς οἱ κακοὶ πάντες εἰς πάντα εἰσὶν ἄκουτες κακοῦ. δ. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἀνάγκη που τούτῳ συνέπεσθαι τὸν ἐξῆς λόγον.

ΚΛ. Τίνα λέγεις;

ΑΘ. Ὡς ὁ μὲν ἀδικός που κακός, ὁ δὲ κακὸς ἄκων τοιοῦτος. 5

ἀκουσίως δὲ ἐκούσιον οὐκ ἔχει πράττεσθαι ποτε λόγον· ἄκων οὖν ἐκείνῳ φαίνοιτ' ἂν ἀδικεῖν ὁ ἀδικῶν τῷ τὴν ἀδικίαν ἀκούσιον τιθεμένῳ, καὶ δὴ καὶ νῦν ὁμολογητέον ἐμοί· σύμφημι γὰρ ἄκουτας ἀδικεῖν πάντας—εἰ καὶ τις φιλονικίας ἢ φιλοτιμίας ἔνεκα ἄκουτας μὲν ἀδίκους εἶναι φησιν, ἀδικεῖν e μὴν ἐκόντας πολλούς, ὃ γ' ἐμὸς λόγος ἐκείνος ἀλλ' οὐχ οὕτως—τίνα οὖν αὐτὸν τρόπον ἔγωγε συμφωνοῦην ἂν τοῖς ἐμαυτοῦ λόγοις; εἰ με, ὦ Κλεινία καὶ Μέγилле, ἐρωτῶτε· “Εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχοντά ἐστιν, ὦ ξένε, τί συμβουλεύεις 5 ἡμῖν περὶ τῆς νομοθεσίας τῇ τῶν Μαγνήτων πόλει; πότερον νομοθετεῖν ἢ μή;” “Πῶς γὰρ οὔ;” φήσω. “Διοριεῖς οὖν αὐτοῖς ἀκούσιά τε καὶ ἐκούσια ἀδικήματα, καὶ τῶν μὲν ἐκουσίων ἀμαρτημάτων τε καὶ ἀδικημάτων μείζους τὰς ζημίας θήσομεν, τῶν δ' ἐλάττους; ἢ πάντων ἐξ ἴσης, ὡς οὐκ οὐτῶν 861 ἀδικημάτων τὸ παράπαν ἐκουσίων;”

ΚΛ. Ὅρθῶς μέντοι λέγεις, ὦ ξένε· καὶ τούτοις δὴ τί χρῆσόμεθα τοῖς νῦν λεγομένοις;

ΑΘ. Καλῶς ἤρου. πρῶτον μὲν τοίνυν αὐτοῖς τόδε 5 χρῆσόμεθα.

c 4 ἡμέτερον L (ut vid.) : ὑμέτερον A O c 6 ποίαν] ποῖον Ast : ποῖα Baiter : ποῖ' ἂν Schneider c 8 λέγοντα A L O : λέγοντά με O²

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Ἐναμνησθῶμεν ὡς ἔμπροσθεν νυνδὴ καλῶς ἐλέ-
γομεν ὅτι περὶ τὰ δίκαια εἶη παμπόλλη τις ἡμῶν ταραχὴ τε
10 καὶ ἀσυμφωνία. τοῦτο δὲ λαβόντες πάλιν ἐρωτῶμεν ἡμᾶς
b αὐτούς· “Ἄρ’ οὖν περὶ τὴν τούτων ἀπορίαν οὐτ’ ἐξενπορή-
σαντες οὔτε διορισάμενοι τί ποτ’ ἐστὶν ταῦτα ἀλλήλων
διαφέροντα, ἃ δὴ κατὰ πάσας τὰς πόλεις ὑπὸ νομοθετῶν
πάντων τῶν πρόποτε γενομένων ὡς δύο εἶδη τῶν ἀδικημάτων
5 οὔτα, τὰ μὲν ἐκούσια, τὰ δὲ ἀκούσια, ταύτη καὶ νομοθετεῖται
ὁ δὲ παρ’ ἡμῶν νυνδὴ ῥηθεὶς λόγος, ὥσπερ παρὰ θεοῦ λεχθεὶς,
τοσοῦτον μόνον εἰπὼν ἀπαλλάσσεται, δούς δὲ οὐδένα λόγον ὡς
c ὀρθῶς εἴρηκεν, κατανομοθετήσῃ τινὰ τρόπον;” οὐκ ἐστὶν,
ἀλλὰ ἀνάγκη πως ταῦτα ἔμπροσθεν τοῦ νομοθετεῖν δηλῶσαι
δύο τε οὔτα καὶ τὴν διαφορὰν ἄλλην, ἵνα, ὅταν ἑκατέρω
τις τὴν δίκην ἐπιτιθῇ, πᾶς ἐπακολουθῇ τοῖς λεγομένοις καὶ
5 δυνατὸς ἦ τὸ τε πρεπόντως τεθὲν ἀμῇ γέ πη κρῖναι καὶ
τὸ μή.

ΚΛ. Καλῶς ἡμῖν φαίνη λέγειν, ὦ ξέε· δυοῖν γὰρ θύτερον
ἡμᾶς χρεών, ἢ μὴ λέγειν ὡς πάντα ἀκούσια τὰ ἀδικήματα, ἢ
d τοῦτο ὡς ὀρθῶς εἴρηται πρῶτον διορίσαντας δηλῶσαι.

ΑΘ. Τούτοις τοίνυν τοῖν δυοῖν τὸ μὲν οὐκ ἀνεκτὸν ἐμοὶ
πάντως πού γίνεσθαι, τό γε δὴ μὴ λέγειν, οὕτως οἰόμενον
ἔχειν τὰληθές—οὐ γὰρ ἂν νόμιμον οὐδ’ ὄσιον ἂν εἶη—κατὰ
5 τίνα δὲ τρόπον ἐστὸν δύο, εἰ μὴ τῷ τε ἀκουσίῳ καὶ τῷ
ἐκουσίῳ διαφέρετον ἑκάτερον; ἀλλὰ ἄλλω τινὶ δὴ ποτε
πειρατέον ἀμῶς γέ πως δηλοῦν.

ΚΛ. Παντάπασιν μὲν οὖν, ὦ ξέε, τοῦτό γε οὐχ οἶόν τε
ἄλλως πως ἡμᾶς διανοηθῆναι.

-e ΑΘ. Ταῦτα ἔσται. φέρε δὴ, βλάβαι μὲν, ὡς ἔοικεν,

b 6 ἡμῶν A (ut vid.) L² O² (ᾧ s. v.): ἡμῖν A² L O   b 7 δούς]
δος A (corr. in marg. A³ et in textu a)   c 1 κ’ ἄτα νομοθετήσῃ A
c 3 ἄλλην] ἀλλήλων Hermann   c 5 καὶ . . . c 7 λέγειν om. A O:
add. in marg. A¹ O²   d 4 γρ. νόμιμον A³ O²: ἐμὸν A L O   d 6 τινὶ]
φτ.τι. ci. Bekker (aut τίνι scribendum)

ἀλλήλων τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς κοινωνίαις τε καὶ ὀμιλίαις
πολλαὶ γίνονται, καὶ τό γε ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον ἐν
αὐταῖς ἄφθονόν ἐστι.

ΚΑ. Πῶς γὰρ οὐ;

5

ΑΘ. Μὴ τοῦνν τις τὰς βλάβας πάσας ἀδικίας τιθείς,
οὕτως οἴηται καὶ τὰ ἄδικα ἐν αὐταῖσι ταύτῃ γίνεσθαι διπλᾶ,
τὰ μὲν ἐκούσια δὴ, τὰ δ' ἀκούσια—βλάβαι γὰρ ἀκούσιοι
τῶν πάντων οὐτ' ἀριθμοῖς οὔτε μεγέθεσιν ἐλάττους εἰσὶ τῶν
ἐκουσίων—σκοπεῖσθε δὲ εἴτε τι λέγω λέγων ἂ μέλλω λέγειν. 862
εἴτε καὶ μηδὲν τὸ παράπαν. οὐ γὰρ φημι ἔγωγε, ὦ Κλειυία
καὶ Μέγιλλε, εἴ τίς τινά τι πημαίνει μὴ βουλόμενος ἀλλ'
ἄκων, ἀδικεῖν μὲν, ἄκουτα μὴν, καὶ ταύτῃ μὲν δὴ νομοθετήσω,
τοῦτο ὡς ἀκούσιον ἀδίκημα νομοθετῶν, ἀλλ' οὐδὲ ἀδικίαν τὸ 5
παράπαν θήσω τὴν τοιαύτην βλάβην, οὔτε ἂν μείζων οὔτε
ἂν ἐλάττων τῷ γίνηται. πολλάκις δὲ ὠφελίαν οὐκ ὀρθὴν
γενομένην τὸν τῆς ὠφελίας αἴτιον ἀδικεῖν φήσομεν, ἐὰν ἢ γ'
ἐμὴ νικᾷ. σχεδὸν γάρ, ὦ φίλοι, οὐτ' εἴ τίς τῷ δίδωσίν τι τῶν b
οὐτων οὐτ' εἰ τοῦναντίον ἀφαιρεῖται, δίκαιον ἀπλῶς ἢ ἀδικον
χρῆ τὸ τοιοῦτον οὕτω λέγειν, ἀλλ' ἐὰν ἴθι καὶ δικαίῳ τρόπῳ
χρῶμενός τις ὠφελῆ τινά τι καὶ βλάβῃ, τοῦτό ἐστιν τῷ
νομοθέτῃ θεατέον, καὶ πρὸς δύο ταῦτα δὴ βλεπτέον, πρὸς τε 5
ἀδικίαν καὶ βλάβην, καὶ τὸ μὲν βλαβὲν ὑγιὲς τοῖς νόμοις
εἰς τὸ δυνατὸν ποιητέον, τό τε ἀπολόμενον σφύζοντα καὶ τὸ
πεσὸν ὑπὸ τοῦ πάλιν ἐξορθοῦντα, καὶ τὸ θανατωθὲν ἢ τρωθὲν, c
ὑγιὲς, τὸ δὲ ἀποίνους ἐξιλασθὲν τοῖς δρώσι καὶ πάσχουσι
ἐκάστας τῶν βλάψεων, ἐκ διαφορᾶς εἰς φιλίαν πειρατέον αἰεὶ
καθιστάναι τοῖς νόμοις.

ΚΑ. Καλῶς ταυτά γε.

5

ΑΘ. Τὰς τοίνυν ἀδίκους αὖ βλάβας καὶ κέρδη δέ, ἐὰν τις

a 8 ἢ γ' ἐμὴ νικᾷ Heusde: ἢ γε μνην καὶ Α Ο: ἡγεμονικαὶ in marg.
a: ἦγε μὴ νικᾷ in marg. O² vulg. b 6 γρ. βλαβὲν in marg. A³ O:
ἀβλαβὲς Α Λ Ο c 3 βλάψεων in marg. iterat A² εἰς φιλίαν
in marg. A³ (ἐν ἄλλῳ) O²: εἰς διαφορὰν Α Λ Ο c 6 δέ L (ut vid.)
A² (s. v.) O²: om. Α Ο

ἀδικῶν τινα κερδαίνειν ποιῆ, τούτων ὅποσα μὲν ἰατά, ὡς οὕσων ἐν ψυχῇ νόσων, ἰασθαι τὸ δὲ τῆς ἰάσεως ἡμῖν τῆς ἀδικίας τῆδε ῥέπειν χρὴ φάναι.

10 ΚΑ. Πῆ;

- d ΑΘ. Ὅπως ὅτι τις ἂν ἀδικήσῃ μέγα ἢ μικρόν, ὁ νόμος αὐτὸν διδάξει καὶ ἀναγκάσει τὸ παράπαν εἰς αὐθις τὸ τοιοῦτον ἢ μηδέποτε ἐκόντα τολμῆσαι ποιεῖν ἢ διαφερόντως ἦττον πολὺ, πρὸς τῇ τῆς βλάβης ἐκτίσει. ταῦτα εἶτε ἔργοις ἢ
 5 λόγοις, ἢ μεθ' ἡδονῶν ἢ λυπῶν, ἢ τιμῶν ἢ ἀτιμιῶν, καὶ χρημάτων ζημίας ἢ καὶ δώρων, ἢ καὶ τὸ παράπαν ᾤτινι τρόπῳ ποιήσει τις μισῆσαι μὲν τὴν ἀδικίαν, στέρξαι δὲ ἢ μὴ μισεῖν τὴν τοῦ δικαίου φύσιν, αὐτὸ ἐστὶν τοῦτο ἔργον
 e τῶν καλλίστων νόμων. ὃν δ' ἂν ἀνιάτως εἰς ταῦτα ἔχοντα αἰσθηται νομοθέτης, δίκην τούτοις καὶ νόμον θήσει τίνα; γινώσκων πού τοῖς τοιούτοις πᾶσι ὡς οὔτε αὐτοῖς ἔτι ζῆν ἄμεινον, τοὺς τε ἄλλους ἂν διπλῆ ὠφελοῖεν ἀπαλλαττόμενοι
 5 τοῦ βίου, παράδειγμα μὲν τοῦ μὴ ἀδικεῖν τοῖς ἄλλοις γεινόμενοι, ποιῶντες δὲ ἀνδρῶν κακῶν ἔρημον τὴν πόλιν, οὕτω
 863 δι' τῶν τοιούτων πέρι νομοθέτη κολαστὴν τῶν ἁμαρτημάτων θάνατον ἀνάγκη νέμειν, ἄλλως δὲ οὐδαμῶς.

ΚΑ. Ἐοικε μὲν πως λέγεσθαι τὰ παρὰ σοῦ καὶ μάλα μετρίως, ἡδίων δ' ἂν ἔτι σαφέστερον ἀκούσασιν ταῦτα
 5 ῥηθέντα, τὸ τῆς ἀδικίας τε καὶ βλάβης διάφορον καὶ τὸ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ὡς ἐν τούτοις διαπεποικιλται.

- ΑΘ. Πειρατέον τοῖνυν ὡς κελεύετε δρᾶν, καὶ λέγειν.
 b δῆλον γὰρ ὅτι τοσόνδε γε περὶ ψυχῆς καὶ λέγετε πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀκούετε, ὡς ἐν μὲν ἐν αὐτῇ τῆς φύσεως εἶτε τι πάθος εἶτε τι μέρος ὧν ὁ θυμὸς, δύσερι καὶ δύσμαχον κτῆμα ἐμπεφυκός, ἀλογίστῳ βία πολλὰ ἀνατρέπει.

5 ΚΑ. Πῶς δ' οὔ;

ΑΘ. Καὶ μὴν ἡδονὴν γε οὐ ταῦτὸν τῷ θυμῷ προσα-

d 2 διδάξει καὶ ἀναγκάσει A L² O : διδάξῃ καὶ ἀναγκάσῃ L O² a 1 δὴ
 A O : μὲν δὴ A² (μὲν s. v.) b 4 ἀλογίστῳ A L² O : ἀλόγῳ L

γορεύομεν, ἐξ ἐναντίας δὲ αὐτῷ φαμεν ῥώμης δυναστεύουσαν, πειθοῖ μετὰ ἀπάτης βιαίου πρᾶττειν πᾶν ὅτιπερ ἂν αὐτῆς ἢ βούλησις ἐθελήσῃ.

ΚΛ. Καὶ μάλα.

10

ΑΘ. Τρίτον μὴν ἄγνοιαν λέγων ἂν τις τῶν ἀμαρτημάτων αἰτίαν οὐκ ἂν ψεύδοιτο· διχῆ μὴν διελόμενος αὐτὸ ὁ νομοθέτης ἂν βελτίων εἴη, τὸ μὲν ἀπλοῦν αὐτοῦ κούφων ἀμαρτημάτων αἴτιον ἡγούμενος, τὸ δὲ διπλοῦν, ὅταν ἀμαθαίῃ τις μὴ μόνον ἀγνοία συνεχόμενος ἀλλὰ καὶ δόξη σοφίας, ὡς εἰδὼς παντελῶς περὶ ἅ μηδαμῶς οἶδεν, μετὰ μὲν ἰσχύος καὶ ῥώμης ἐπομένης μεγάλων καὶ ἀμούσων ἀμαρτημάτων τιθεὶς αἴτια τὰ τοιαῦτα, ἀσθενείας δὲ ἐπομένης, παιδεία τε ἀμαρτήματα καὶ πρεσβυτέρων γιγνόμενα θήσει μὲν ἀμαρτήματα καὶ ὡς ἀμαρτάνουσι νόμους τάξει, πρασοτάτους γε μὴν πάντων καὶ συγγνώμης πλείστης ἐχομένους.

c

5

d

ΚΛ. Εἰκότα λέγεις.

5

ΑΘ. Ἡδονῆς μὲν τοίνυν καὶ θυμοῦ λέγομεν σχεδὸν ἅπαντες ὡς ὁ μὲν κρείττων ἡμῶν, ὁ δὲ ἥττων ἐστίν· καὶ ἔχει ταύτην.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἀγνοίας δέ γε ὡς ὁ μὲν ἡμῶν κρείττων, ὁ δὲ ἥττων, οὐκ ἠκούσαμεν πώποτε.

10

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

e

ΑΘ. Πάντα δέ γε προτρέπειν ταῦτά φαμεν εἰς τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἐπισπώμενον ἕκαστον εἰς τὰναντία πολλάκις ἅμα.

ΚΛ. Πλειστάκις μὲν οὖν.

ΑΘ. Νῦν δὴ σοι τό τε δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, ὃ γε ἐγὼ λέγω, σαφῶς ἂν διορισαίμην οὐδὲν ποικίλλων. τὴν γὰρ τοῦ θυμοῦ καὶ φόβου καὶ ἡδονῆς καὶ λύπης καὶ φθόνων καὶ ἐπιθυμιῶν ἐν ψυχῇ τυραννίδα, ἕαντε τι βλάβη καὶ ἔαν μή, πάντως ἀδικίαν προσαγορεύω· τὴν δὲ τοῦ ἀρίστου δόξαν,

5

864

b8 πᾶν ΑΛΟ : om. vulg.
ΑΛΟ : οὐδ' Ο² (δ' s. v.)

c3 κούφον fecit A²

d 11 οὐκ

ὄπῃπερ ἂν ἔσσεσθαι τούτων ἡγήσονται πόλις εἴτε ἰδιωταί
 τινες, ἔαν αὕτη κρατοῦσα ἐν ψυχαῖς διακοσμῇ πάντα ἄνδρα,
 κὰν σφάλληται τι, δίκαιον μὲν πᾶν εἶναι φατέον τὸ ταύτη
 5 πραχθέν καὶ τὸ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς γιγνόμενον ὑπήκοον
 ἐκάστων, καὶ ἐπὶ τὸν ἄπαιτα ἀνθρώπων βίον ἄριστον, δοξά-
 ζεσθαι δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀκούσιον ἀδικίαν εἶναι τὴν τοιαύτην
 βλάβην. ἡμῖν δὲ οὐκ ἔστιν τὰ νῦν ὀνομάτων πέρι δύσερις
 b λόγος, ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἁμαρτανομένων τρία εἶδη δεδήλωται
 γιγνόμενα, ταῦτα εἰς μνήμην πρῶτον ἔτι μᾶλλον ἀναληπτέον.
 λύπης μὲν οὖν, ἣν θυμὸν καὶ φόβον ἐπονομάζομεν, ἐν εἶδος
 ἡμῖν ἔστιν.

5 ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἡδονῆς δ' αὖ καὶ ἐπιθυμιῶν δεύτερον, ἐλπίδων δὲ
 καὶ δόξης τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ ἄριστον ἔφεσις τρίτον ἕτερον.
 τούτου δὲ αὐτοῦ τρία διχῆ τμηθέντος πέντε εἶδη γέγονεν, ὡς
 c νῦν φαμεν· οἷς νόμους διαφέροντας ἀλλήλων πέντε εἶδεσιν
 θετέον ἐν δυοῖν γένεσιν.

ΚΛ. Τίσιω τούτοις;

ΑΘ. Τὸ μὲν διὰ βιαίων καὶ συμφανῶν πράξεων πρα-
 5 τόμενοι ἐκάστοτε, τὸ δὲ μετὰ σκότους καὶ ἀπάτης λαθραίως
 γιγνόμενοι, ἔστιν δ' ὅτε καὶ δι' ἀμφοῖν τούτοιω πραχθέν·
 ᾧ δὲ καὶ νόμοι τραχύτατοι γίγνονται ἂν, εἰ τὸ προσῆκου
 μέρος ἔχοιεν.

ΚΛ. Εἰκὸς γοῦν.

10 ΑΘ. Ἴωμεν δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἐκέισε ὀπόθεν ἐξέβημεν
 δεῦρο, περαίνοντες τὴν θέσιω τῶν νόμων. ἦν δὲ ἡμῖν
 d κείμενα περὶ τε τῶν συλῶντων, οἶμαι, τοὺς θεοὺς καὶ τὰ
 περὶ προδοτῶν, ἔτι δὲ τῶν τοὺς νόμους διαφθειρόντων ἐπὶ
 καταλύσει τῆς παρουσίας πολιτείας. τούτων δὴ τις ἂν ἴσως

a 2 τούτων] τούτων fecit A²: τούτο Cousin: τούτό γ' Hermann
 a 3 ψυχαῖς A L² O: ψυχῆ L O² a 4 κὰν] κὰν O et fecit A² (v s. v.):
 καὶ A et s. v. O² b 5 πάνυ μὲν οὖν L (ut vid.) O² om. A O
 b 8 αὐτοῦ τρία A L O: αὐτοῦ τρίτου vulg. c 4 συμφανῶν Faehse:
 συμφάνων libri d 1 τε L (ut vid.) O² (τ s. v.): δὲ O: *** A
 d 2 περὶ] περὶ τῶν vulg. (alterum τῶν post δὲ errore om. Hermann)

πράξειέν τι μανείς, ἢ νόσοις ἢ γήρα ὑπερμέτρῳ συνεχόμενος,
 ἢ παιδία χρώμενος, οὐδέν πω τῶν τοιούτων διαφέρων· ὧν 5
 ἂν γίγνηται τι φανερόν τοῖς ἐκλεχθεῖσιν ἐκάστοτε δικασταῖς,
 ἀναφέροντος τοῦ δράσαντος ἢ τοῦ σκηπτομένου ὑπὲρ τοῦ
 ποιήσαντος, κριθῆ δὲ οὕτω διατεθεῖς παρανομήσαι, τὴν μὲν e
 βλάβην ἣν ἂν τινα καταβλάβῃ πάντως ἀπλήν ἀποτινέτω, τῶν
 δὲ ἄλλων δικαιωμάτων ἀφείσθω, πλὴν ἂν ἄρα τινὰ ἀποκτείνας
 μὴ καθαρὸς ἢ τὰς χεῖρας φύνου· οὕτω δ' εἰς ἄλλην χώραν
 καὶ τόπον ἀπελθὼν οἰκείτω τὸν ἐνιαυτὸν ἐκδημῶν, πρό- 5
 τερον δὲ ἐλθὼν τοῦ χρόνου ὃν ὁ νόμος ὥρισεν, ἢ καὶ πάσης
 ἐπιβὰς τῆς οἰκείας χώρας, ἐν δημοσίῳ δεσμῷ δεθεῖς ὑπὸ
 τῶν νομοφυλάκων δύο ἐνιαυτούς, οὕτως ἀπαλλαττέσθω τῶν
 δεσμῶν.

Φόνου δὲ καθάπερ ἠρξάμεθα, πειρώμεθα διὰ τέλους παντὸς 865
 εἶδους πέρι φόνου θεῖναι τοὺς νόμους, καὶ πρῶτον μὲν τὰ
 βίαια καὶ ἀκούσια λέγωμεν. Εἴ τις ἐν ἀγῶνι καὶ ἄθλοις
 δημοσίοις ἄκων, εἴτε παραχρῆμα εἴτε καὶ ἐν ὑστέροις χρόνοις
 ἐκ τῶν πληγῶν, ἀπέκτεινέν τινα φίλιον, ἢ κατὰ πόλεμον 5
 ὡσαύτως ἢ κατὰ μελέτην τὴν πρὸς πόλεμον, ποιουμένων
 ἄσκησιν [τῶν ἀρχόντων] ψιλοῖς σώμασι ἢ μετὰ τινων ὀπλων
 ἀπομιμουμένων τὴν πολεμικὴν πράξιν, καθαρθεῖς κατὰ τὸν ἐκ b
 Δελφῶν κομισθέντα περὶ τούτων νόμον ἔστω καθαρὸς· ἱατρῶν
 δὲ πέρι πάντων, ἂν ὁ θεραπευόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀκόντων
 τελευτᾷ, καθαρὸς ἔστω κατὰ νόμον. ἔαν δὲ αὐτόχειρ μὲν,
 ἄκων δὲ ἀποκτείνῃ τις ἕτερος ἕτερον, εἴτε τῷ ἑαυτοῦ σώματι 5
 ψιλῶ εἴτε ὀργάνῳ ἢ βέλει ἢ πώματος ἢ σίτου δόσει ἢ πυρὸς
 ἢ χειμῶνος προσβολῇ ἢ στερήσει πνεύματος, αὐτὸς τῷ
 ἑαυτοῦ σώματι ἢ δι' ἐτέρων σωματών, πάντως ἔστω μὲν ὡς c

d5 παιδία L: παιδεία A O   d6 ἐκλεχθεῖσιν in marg. A²:
 ἐλεγχθεῖσιν A O: ἐκλεγχθεῖσιν L   e1 γρ. κριθῆ O   a1 φόνου
 L (ut vid.): φθόνου A O   πειρώμεθα om. A O (add. in marg. A²)
 a2 φόνου secl. Hermann   a7 τῶν ἀρχόντων seclusi   b1 καθαρθεῖς
 L et in marg. O (τὸ τοῦ πατριάρχου ἀπ' ὀρθώσεως): καθαρῶσι A:
 καθαρὸς τις fecit et in marg. καθαρὸς τις et καθαρῶς τις A² (ros et w supra
 o): κάθαρσις (ut vid.) O   b6 πώματος fecit A²

αὐτόχειρ, δίκας δὲ τινέτω τὰς τοιάσδε· ἔαν μὲν δοῦλον
 κτείνῃ, νομίζων τὸν ἑαυτοῦ διειργάσθαι τὸν τοῦ τελευτή-
 σαντος δεσπότην ἀβλαβῆ παρεχέτω καὶ ἀζήμιον, ἢ δίκην εἰς
 5 τὴν ἀξίαν τοῦ τελευτήσαντος ὑπεχέτω διπλῆν, τῆς δὲ ἀξίας οἱ
 δικασταὶ διάγνωσιν ποιείσθωσαν, καθαρμοῖς δὲ χρῆσασθαι
 μείζουσίν τε καὶ πλείοσι τῶν περὶ τὰ ἄθλα ἀποκτεινάντων,
 d τούτων δ' ἐξηγητὰς εἶναι κυρίους οὓς ἂν ὁ θεὸς ἀνέλῃ· ἔαν
 δὲ αὐτοῦ δοῦλον, καθηράμενος ἀπαλλαττέσθω τοῦ φόνου
 κατὰ νόμον. ἔαν δέ τις ἐλεύθερον ἄκων ἀποκτείνῃ, τοὺς
 μὲν καθαρμοὺς τοὺς αὐτοὺς καθαρθήτω τῷ τὸν δοῦλον
 5 ἀποκτείναντι, παλαιὸν δὲ τινα τῶν ἀρχαίων μύθων λεγό-
 μενον μὴ ἀτιμαζέτω. λέγεται δὲ ὡς ὁ θανατωθεὶς ἄρα
 βιαίως, ἐν ἐλευθέρῳ φρονήματι βεβιωκώς, θυμοῦταί τε τῷ
 e δράσαντι νεοθνήσκων, καὶ φόβου καὶ δειμάτος ἅμα διὰ τὴν
 βίαιον πάθην αὐτὸς πεπληρωμένος, ὀρών τε τὸν ἑαυτοῦ φονέα
 ἐν τοῖς ἡθεσι τοῖς τῆς ἑαυτοῦ συνηθείας ἀναστρεφόμενον,
 δειμαίνει, καὶ ταραττόμενος αὐτὸς ταραττεῖ κατὰ δύναμιν
 5 πᾶσαν τὸν δράσαντα, μνήμην σύμμαχον ἔχων, αὐτὸν τε καὶ
 τὰς πράξεις αὐτοῦ. διὸ δὴ χρεῶν ἔστω ἄρα ὑπεξελθεῖν
 τῷ παθόντι τὸν δράσαντα τὰς ὥρας πάσας τοῦ ἐνιαυτοῦ
 καὶ ἐρημῶσαι πάντας τοὺς οἰκείους τόπους συμπάσης τῆς
 πατρίδος· ἔαν δὲ ξένος ὁ τελευτήσας ᾗ, καὶ τῆς τοῦ ξένου
 866 χώρας εἰργέσθω τοὺς αὐτοὺς χρόνους. τούτῳ δὴ τῷ νόμῳ
 ἔαν μὲν ἐκὼν πείθηται τις, ὁ τοῦ τελευτήσαντος γένει
 ἐγγύτατα, ἐπίσκοπος ὦν τούτων πάντων γενομένου, ἐχέτω
 συγγνώμην τε καὶ ἄγων πρὸς αὐτὸν εἰρήνην μέτριος ἂν εἴη
 5 πάντως· ἔαν δέ τις ἀπειθῇ καὶ πρῶτον μὲν ἀκάθαρτος ὦν
 εἰς τὰ ἱερὰ τολμᾷ πορεύεσθαι καὶ θύειν, ἔτι δὲ τοὺς χρό-
 νους μὴ ἐθέλῃ πληροῦν ἀποξενούμενος τοὺς εἰρημένους, ὁ
 b τοῦ τελευτήσαντος γένει ἐγγύτατα ἐπεξίτω μὲν φόνου τῷ
 κτείναντι, διπλᾶ δὲ πάντα ἔστω τὰ τιμωρήματα τῷ ὀφλόντι.

c 6 χρῆσασθαι A L O: χρῆσάσθω L² O² (ω s. v.)   d 7 βιαίως
 ἐν ἐλευθέρῳ A O: γρ. βία ὡς ἐλευθέρῳ A³: γρ. βία ὡς ἐν ἐλευθέρῳ O²
 a 7 ἐθέλοι A

ἔαν δ' ὁ προσήκων ἐγγύτατα μὴ ἐπεξίη τῷ παθήματι, τὸ
 μίασμα ὡς εἰς αὐτὸν περιεληλυθός, τοῦ παθόντος προστρε-
 πομένου τὴν πάθην, ὁ βουλόμενος ἐπεξελθὼν τούτῳ δίκην, 5
 πέντε ἔτη ἀποσχέσθαι τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἀναγκαζέτω κατὰ
 νόμον. ἔαν δὲ ξένος ἄκων ξένον κτείνῃ τῶν ἐν τῇ πόλει,
 ἐπεξίτω μὲν ὁ βουλόμενος ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις, μέτοικος c
 δὲ ὧν ἀπειναυτησάτω, ξένος δὲ ἂν ἢ παντάπασιν, πρὸς τῷ
 καθαρμῷ, ἕαντε ξένον ἕαντε μέτοικον ἕαντε ἀστὸν κτείνῃ,
 τὸν βίον ἅπαντα τῆς χώρας τῆς τῶν νόμων τῶνδε κυρίας
 εἰργέσθω· ἔαν δ' ἔλθῃ παρανόμως, οἱ νομοφύλακες θανάτῳ 5
 ζημιούντων αὐτόν, καὶ ἔαν ἔχῃ οὐσίαν τινά, τῷ τοῦ παθόντος
 ἐγγύτατα γένει παραδιδόντων. ἔαν δὲ ἄκων ἔλθῃ, ἂν μὲν
 κατὰ θάλατταν ἐκπίπτῃ πρὸς τὴν χώραν, σκηνησάμενος ἐν d
 θαλάττῃ τέγγων τοὺς πόδας πλοῦν ἐπιφυλαττέτω, κατὰ γῆν
 δὲ ἂν βία ὑπό τινων ἀχθῇ, ἢ πρώτη προστυχοῦσα ἀρχὴ τῶν
 ἐν τῇ πόλει λύσασα, εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐκπεπέτω ἄσυλον.
 ἔαν δ' ἄρα τις αὐτόχειρ μὲν κτείνῃ ἐλεύθερον, θυμῷ δὲ ἢ τὸ 5
 πεπραγμένον ἐκπραχθέν, διχῇ δεῖ πρῶτον τὸ τοιοῦτον δια-
 λαβεῖν. θυμῷ γὰρ δὴ πέπρακται καὶ τοῖς ὅσοι ἂν ἐξαίφνης
 μὲν καὶ ἀπροβουλεύτως τοῦ ἀποκτείνειν πληγαῖς ἢ τιμι τοιούτῳ e
 διαφθείρωσί τινα παραχρῆμα τῆς ὕρμῆς γενομένης, μεταμέ-
 λειά τε εὐθὺς τοῦ πεπραγμένου γίγνηται, θυμῷ δὲ καὶ ὅσοι
 προπηλακισθέντες λόγοις ἢ καὶ ἀτίμοις ἔργοις, μεταδιώκοντες
 τὴν τιμωρίαν, ὕστερον ἀποκτείνωσί τινα βουληθέντες κτείνειν 5
 καὶ τὸ πεπραγμένον αὐτοῖς ἀμεταμέλητον γίγνηται. διττοὺς
 μὲν δὴ τοὺς φόνους, ὡς ἔοικε, θετέον, καὶ σχεδὸν ἀμφοτέρους
 θυμῷ γεγονότας, μεταξὺ δέ που τοῦ τε ἐκουσίου καὶ ἀκουσίου 867
 δικαιοτάτ' ἂν λεγομένους. οὐ μὴν ἀλλ' εἰκῶν ἐσθ' ἐκάτερος·
 ὁ μὲν τὸν θυμὸν φυλάττων καὶ οὐκ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐξαίφνης
 ἀλλὰ μετὰ ἐπιβουλής ὕστερον χρόνῳ τιμωρούμενος ἐκουσίῳ

b 4 περιεληλυθός L (ut vid.) O² (σ s. v.): περιεληλυθότος Λ Ο
 d 1 χώραν] γρ. πρώραν ἀπ' ὀρθώσεως Ο e 5 ἀποτίνωσι fecit A² (τί
 supra κτει)

5 ἔοικεν, ὁ δὲ ἀταμιεύτως ταῖς ὀργαῖς καὶ ἐκ τοῦ παραχρήμα
 εὐθὺς χρώμενος ἀπροβουλεύτως ὅμοιος μὲν ἀκουσίῳ, ἔστι
 δὲ οὐδ' οὗτος αὐτῷ παντάπασιν ἀκούσιος ἀλλ' εἰκὼν ἀκου-
 b σίου. διὸ χαλεποὶ διορίζωσι οἱ τῷ θυμῷ πραχθέντες φόνοι,
 πότερον ἔκουσίους αὐτοὺς ἢ τινας ὡς ἀκουσίους νομοθετητέον,
 βέλτιστον μὲν καὶ ἀληθέστατον εἰς εἰκόνα μὲν ἄμφω θείναι,
 τεμεῖν δὲ αὐτῷ χωρὶς τῆ ἐπιβουλή καὶ ἀπροβουλίᾳ, καὶ
 5 τοῖς μὲν μετ' ἐπιβουλήσ τε καὶ ὀργῇ κτείνας τὰς τιμωρίας
 χαλεπωτέρας, τοῖς δὲ ἀπροβουλεύτως τε καὶ ἐξαίφνης πραο-
 τέρας νομοθετεῖν· τὸ γὰρ εἰκὸς μείζονι κακῷ μειζόνως, τὸ
 c δ' ἐλάττονι τιμωρητέον ἐλαττόνως. ποιητέον δὴ καὶ τοῖς
 ἡμετέροις νόμοις οὕτω.

ΚΛ. Παντάπασιν μὲν οὖν.

ΑΘ. Πάλιν ἐπανελθόντες τοῖνυν λέγωμεν· Ἄν ἄρα τις
 5 αὐτόχειρ μὲν κτείνῃ ἐλεύθερον, τὸ δὲ πεπραγμένον ἀπρο-
 βουλεύτως ὀργῇ τινι γένηται πραχθέν, τὰ μὲν ἄλλα, καθάπερ
 ἄνευ θυμοῦ κτείναντι προσήκεν τῷ πάσχειν, πασχέτω, δύο
 δ' ἐξ ἀνάγκης ἔτη φευγέτω κολάζων τὸν αὐτοῦ θυμόν. ὁ δὲ
 d θυμῷ μὲν, μετ' ἐπιβουλήσ δὲ κτείνῃ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὸν
 πρόσθεν αὐτῷ, τρία δὲ ἔτη, καθάπερ ἄτερος ἔφευγεν τὰ δύο,
 φευγέτω, μεγέθει θυμοῦ πλείω τιμωρηθεὶς χρόνον. καθόδου
 δὲ περὶ τούτοις ὧδε ἔστω. χαλεπὸν μὲν ἀκριβῶς νομοθετεῖν·
 5 ἔστι γὰρ ὅτε τούτῳ ὁ τῷ νόμῳ ταχθεὶς χαλεπώτερος ἡμερώ-
 τερος ἂν, ὁ δὲ ἡμερώτερος χαλεπώτερος ἂν εἴη, καὶ τὰ περὶ
 τὸν φόνον ἀγρωτέρως ἂν πράξειεν, ὁ δὲ ἡμερωτέρως· ὡς
 e δὲ τὸ πολὺ κατὰ τὰ νῦν εἰρημένα συμβαίνει γιγνόμενα.
 τούτων οὖν πάντων ἐπιγνώμονας εἶναι χρὴ νομοφύλακας,
 ἐπειδὴν δὲ ὁ χρόνος ἔλθῃ τῆσ φυγῆσ ἑκατέρῳ, πέμπειν αὐτῶν
 δικαστὰς δώδεκα ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆσ χώρασ, ἐσκεμμένους ἐν
 5 τῷ χρόνῳ τούτῳ τὰς τῶν φυγόντων πράξεις ἔτι σαφέστερον,

a γ ἀκούσιος L (ut vid.): ἔκουσίως A O
 Λ² O² (ἐοί s. v.) d 2 ἐμπροσθεν Eus.
 (ρώ s. v. A²) τὰ add. s. v. A² O²: om. A O
 τοῦ φόνου L

b γ εἰκὸς A O: εἰκὸς
 d 6 ὁ δὲ ἡμετερος A
 d 7 τὸν φόνον A O:

καὶ τῆς αἰδοῦς τε περὶ καὶ καταδοχῆς τούτων δικαστὰς γί-
 γνεσθαι, τοὺς δὲ αὖ τοῖς δικασθεῖσι ὑπὸ τῶν τοιούτων
 ἀρχόντων ἐμμένειν. ἔαν δ' αὖθις ποτε κατελθὼν ὑπότερος 868
 αὐτοῖν ἡττηθεὶς ὀργῇ πράξῃ ταῦτόν τοῦτο, φυγῶν μηκέτι
 κατέλθῃ, κατελθὼν δέ, κατὰ τὴν τοῦ ξένου ἄφιξιν ταύτη
 πασχέτω. δοῦλον δ' ὁ κτείνας ἑαυτοῦ μὲν καθηράσθω, ἔαν
 δὲ ἀλλότριον θυμῷ, διπλῇ τὸ βλάβος ἐκτεισάτω τῷ κεκτη- 5
 μένῳ. ὅστις δ' ἂν τῶν ἀποκτεινάντων πάντων μὴ πείθῃται
 τῷ νόμῳ, ἀλλ' ἀκάθαρτος ὢν ἀγοράν τε καὶ ἄθλα καὶ τὰ
 ἄλλα ἱερὰ μαιίνῃ, ὁ βουλόμενος, τὸν τε ἐπιτρέποντα τῶν b
 προσηκόντων τῷ τελευτήσαντι καὶ τὸν ἀποκτείναντα εἰς
 δίκην καταστήσας, τὴν διπλασίαν χρημάτων τε καὶ τῶν
 ἄλλων πράξεων ἀναγκαζέτω πράττειν τε καὶ ἐκτίειν, τὸ
 δὲ ἐκτεῖσμα αὐτὸς αὐτῷ κομιζέσθω κατὰ τὸν νόμον. ἔαν 5
 δέ τις θυμῷ δοῦλος δεσπότην αὐτοῦ κτείνῃ, τοὺς προσήκοντας
 τοῦ τελευτήσαντος χρωμένους τῷ κτείναντι χρεῖαν ἦν ἂν
 ἐθέλωσι, πλὴν μηδαμῇ μηδαμῶς ζυγοῦντας, καθαρὸς εἶναι c
 ἔαν δὲ ἄλλος τις δοῦλος ἐλεύθερον ἀποκτείνῃ θυμῷ, παρα-
 διδόντων οἱ δεσπότες τὸν δοῦλον τοῖς προσήκουσι τοῦ
 τελευτήσαντος, οἱ δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν θανατωσάντων τὸν
 δράσαντα, τρόπῳ δὲ ᾧ ἂν ἐθέλωσι. ἂν δ', ὃ γίγνεται 5
 μὲν, ὀλιγάκις δέ, διὰ θυμὸν πατῆρ ἢ μήτηρ ἢ τὸν ἢ θυγατέρα
 πληγαῖς ἢ τινι τρόπῳ βιαίῳ κτείνῃ, καθάρσεις μὲν τὰς αὐτὰς
 τοῖς ἄλλοις καθαιρέσθω καὶ ἐνιαυτοὺς τρεῖς ἀπειναυτεῖν,
 κατελθόντων δὲ τῶν κτεινάντων, ἀπαλλάττεσθαι γυναῖκά τε d
 ἀπ' ἀνδρὸς καὶ τὸν ἄνδρα ἀπὸ γυναικός, καὶ μὴ ποτ' ἔτι
 κοινῇ παιδοποιήσασθαι, μηδὲ συνέστιον ὢν ἕκγονον ἢ ἀδελφὸν
 ἀπεστέρηκε γίγνεσθαί ποτε μηδὲ κοινωνὸν ἱερῶν· ὁ δὲ ἀσε-
 βῶν τε περὶ ταῦτα καὶ ἀπειθῶν ὑπόδικος ἀσεβείας γιγνέσθω 5

a 4 δ' δ] ὁ A O : δὲ Eus.   b 7 ἂν ἐθέλωσι O² (ἀπ' ἀρρώσεως) :
 ἀνέλωσι A O   c 2 ἄλλος] ἄλλον Faehse   c 5 ἂν ἐθέλωσιν
 A² (ἐθέλωσιν in marg.) O² ὁμοίως καὶ ἐνθάδε) : ἀνελωσιν A (sed thé s. v.
 A¹) : ἀνέλωσι vulg.   ἂν δ', ὃ scripsi : ἔαν δέ, ὃ Eus. : & δὲ A I. O
 c 8 καθαιρέσθω] καθαίρεσθαι Eus.

τῷ ἐθέλουσι. γυναικα δὲ γαμετὴν ἐὰν ἀνὴρ δι' ὀργὴν κτείνῃ
 e τινὰ τις, ἢ γυνὴ ἑαυτῆς ἄνδρα ταῦτον τοῦτο ὡσαύτως ἐρ-
 γάσῃται, καθαίρεσθαι μὲν τοὺς αὐτοὺς καθαρμούς, τριετείς
 δὲ ἀπειριαντήσεις διατελεῖν. κατελθὼν δὲ ὅ τι τοιοῦτον
 5 δράσας, τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἱερῶν μὴ κοινωνεῖτω μηδὲ ὁμοτρά-
 πεζος γιγνέσθω ποτέ· ἀπειθῶν δὲ ὁ γεννήτωρ ἢ ὁ γεννηθεὶς
 ἀσεβείας αὐτῷ ὑπόδικος γιγνέσθω τῷ ἐθέλουσι. καὶ ἐὰν ἀδελφὸς
 ἀδελφὸν ἢ ἀδελφήν, ἢ ἀδελφὴ ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν θυμῷ
 κτείνῃ, τὰ μὲν τῶν καθαρμῶν καὶ ἀπειριαντήσεων ὡσαύτως,
 10 καθάπερ εἴρηται τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς ἐκγόνοις, εἰρήσθω
 δεῖν γίγνεσθαι καὶ τούτοις—ὧν ἀδελφούς τε ἀδελφῶν καὶ
 γονέας ἐστέρηκε παίδων, τούτοις δὲ συνέστιος αὐτοῖς μηδέ-
 ποτε γιγνέσθω μηδὲ κοινωνὸς ἱερῶν·—ἐὰν δὲ τις ἀπειθῇ,
 869 τῷ τῆς περὶ ταῦτα ἀσεβείας εἰρημένῳ νόμῳ ὑπόδικος ὀρθῶς
 ἂν γίγνοιτο μετὰ δίκης. ἐὰν δ' ἄρα τις εἰς τοσοῦτον ἀκρατῆς
 θυμοῦ γίγνηται πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ὥστε μανίαις ὀργῆς
 τῶν γεννητόρων τολμῆσαι κτείναι τινὰ, ἐὰν μὲν ὁ τελευ-
 5 τήσας πρὶν τελευτῆσαι τὸν δράσαντα φόνου ἀφιῇ ἐκῶν,
 καθάπερ οἱ τὸν ἀκούσιον φόνον ἐξεργασάμενοι καθαρθεῖς,
 καὶ τᾶλλα ὅσαπερ ἐκεῖνοι πράξας, καθαρὸς ἔστω, ἐὰν δὲ μὴ
 b ἀφῇ, πολλοῖς ἔνοχος ἔστω νόμοις ὁ δράσας τι τοιοῦτον· καὶ
 γὰρ αἰκίας δίκαις ταῖς ἐσχάταις ἔνοχος ἂν γίγνοιτο καὶ ἀσε-
 βείας ὡσαύτως καὶ ἱεροσυλίας, τὴν τοῦ γεννητοῦ ψυχὴν
 συλήσας, ὥστ' εἶπερ οἷόν τ' ἦν τὸ πολλάκις ἀποθιγήσκειν
 5 τὸν αὐτόν, καὶ τὸν πατροφόνον ἢ μητροκτόνον, ἐξεργασά-
 μενον θυμῷ τοῦτο, δικαιοτάτων θανάτων πολλῶν ἦν τυγχά-
 ρειν. ᾧ γὰρ μόνῳ οὐδ' ἀμυνομένῳ θάνατον, μέλλουσι ὑπὸ
 c τῶν γονέων τελευτήσεσθαι, παρέξει νόμος οὐδεὶς κτείνει τὸν
 πατέρα ἢ μητέρα, τοὺς εἰς φῶς τὴν ἐκείνου φύσιν ἀγαγόντας,

e 1 τις post γυνή transp. Eus.

alterum ref. in ras.): τριετείς O

e 7 ἢ ἀδελφῆ . . . ἀδελφὴν om. A pr. O

a 3 γίγνηται A L O: γέννηται vulg.

ἐκούσιον A L O

b 4 τὸ scr. rec. : τοῦ A O

e 2 τριετείς] τριέτις A (sed i

e 6 ἐὰν Λ O Eus. : ἂν vulg.

e 10 ὧν] οὗς ci. Stallbaum

a 6 ἀκούσιον Cornarius :

ἀλλ' ὑπομείναντα τὰ πάντα πάσχειν πρῶν τι δρᾶν τοιοῦτοι νομοθετήσει, πῶς τούτῳ δίκης γε ἄλλως προσήκον τυγχάνειν ἂν γίγνοιτο ἐν νόμῳ; κείσθω δὴ τῷ πατέρα ἢ μητέρα ἀπο- 5 κτείναντι θνυῶ θάνατος ἢ ζημία. ἀδελφὸς δὲ ἂν ἀδελφὸν κτείνῃ ἐν στάσεσι μάχης γενομένης ἢ τινι τρόπῳ τοιούτῳ, ἀμυνόμενος ἄρχοντα χειρῶν πρότερον, καθάπερ πολέμιον d ἀποκτείνας ἔστω καθαρὸς, καὶ ἐὰν πολίτης πολίτην, ὡσαύτως, ἢ ξένος ξένου. ἐὰν δὲ ἀστὸς ξένον ἢ ξένος ἀστὸν ἀμυνόμενος κτείνῃ, κατὰ ταῦτ' ἔστω τοῦ καθαρὸς εἶναι. καὶ ἐὰν δοῦλος δοῦλον, ὡσαύτως· ἐὰν δὲ αὐτὸς δοῦλος ἐλεύ- 5 θερον ἀμυνόμενος ἀποκτείνῃ, καθάπερ ὁ κτείνας πατέρα, τοῖς αὐτοῖς ἔνοχος ἔστω νόμοις. ὁ δὲ περὶ τῆς ἀφέσεως εἴρηται φόνου πατρί, ταῦτ' οὗτο ἔστω περὶ ἀπάσης τῶν τοιούτων ἀφέσεως, ἐὰν ὅστισοῦν ὄψοῦν ἀφίῃ τοῦτο ἐκῶν, e ὡς ἀκουσίον γεγονότος τοῦ φόνου, οἳ τε καθαρμοὶ γιγνέσθωσαν τῷ δράσαντι καὶ ἐνιαυτὸς εἰς ἔστω τῆς ἐκδημίας ἐν νόμῳ. καὶ τὰ μὲν δὴ βίαιά τε καὶ ἀκούσια καὶ κατὰ τὸν θνυὸν γιγνόμενα περὶ φόνους μετρίως εἰρήσθω· τὰ δὲ 5 περὶ τὰ ἐκούσια καὶ κατ' ἀδικίαν πᾶσαν γιγνόμενα τούτῳ· πέρι καὶ ἐπιβουλήs δι' ἡττας ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φθόνων, ταῦτα μετ' ἐκεῖνα ἡμῖν λεκτέοι.

ΚΛ. Ὅρθῶs λέγεις.

ΑΘ. Πάλιν δὴ πρῶτον περὶ τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν 10 εἴπωμεν ὅποσα ἂν εἴη. τὸ μὲν δὴ μέγιστον ἐπιθυμία κρα- 870 τοῦσα ψυχῆs ἐξηγρωμένηs ὑπὸ πόθων· τοῦτο δ' ἐστὶν μάλιστα ἐνταῦθα οὗ πλείστὸs τε καὶ ἰσχυρότατος ἡμερος ὦν τυγχάνει τοῖs πολλοῖs, ἢ τῶν χρημάτων τῆs ἀπλήστου καὶ ἀπείρου κτήσεως ἔρωτας μυρίους ἐντίκτουςα δύναμις διὰ 5 φύσιν τε καὶ ἀπαιδευσίαν τὴν κακῆν. τῆs δὲ ἀπαιδευσίας ἢ τοῦ κακῶs ἐπαινεῖσθαι πλοῦτον αἰτία φήμη πρὸs τῶν

c3 γρ. ὑπομένοντα πάντα· ἀπ' ὀρθώσεως O c4 ἄλλως A O :
 ἄλλης L O² (η s. v.) c5 γρ. ἐννόμῳ κείσθω O d3 ἀστὸν
 ξένος ἢ ξένον ἀστὸς Eus. d4 ἀμυνόμενος re vera A cum Eus. :
 ἀμυνόμενον vulg. a4 ἢ A L O : τὸ ἢ ἀλλαχοῦ ὠβέλιστα in
 marg. L O

Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων· πρῶτον γὰρ τῶν ἀγαθῶν αὐτὸ
 b προκρίνουσες, τρίτον ὄν, τοὺς τ' ἐπιγιγνομένους λωβῶνται
 καὶ ἑαυτοὺς. τὸ γὰρ ἀληθὲς λέγεσθαι περὶ τοῦ πλοῦτου
 κατὰ πόλεις πάσας πάντων κάλλιστον καὶ ἄριστον, ὡς
 ἔνεκα σώματος ἔστι, καὶ σῶμα ψυχῆς ἔνεκα· ἀγαθῶν μὲν
 5 οὖν οὐτῶν ὧν ἔνεκα ὁ πλοῦτος εἶναι πέφυκε, τρίτον ἂν εἴη
 μετὰ σώματος ἀρετὴν καὶ ψυχῆς. διδάσκαλος οὖν ἂν ὁ
 λόγος οὗτος γίγνοιτο ὡς οὐ χρὴ πλουτεῖν ζητεῖν τὸν εὐδαί-
 c μονα ἐσόμενον, ἀλλὰ δικαίως πλουτεῖν καὶ σωφρόνως· καὶ
 φόνοι οὕτως οὐκ ἂν γίγνοιτο ἐν πόλεσιν φόνους δεόμενοι
 καθαίρεσθαι. νῦν δέ, ὅπερ ἀρχόμενοι τούτων εἶπομεν, ἐν μὲν
 τοῦτ' ἔστι καὶ μέγιστον ὃ ποιεῖ φόνου ἑκουσίου τὰς μεγίστας
 5 δίκας. δεύτερον δὲ φιλοτίμου ψυχῆς ἕξις, φθόνους ἐντί-
 κτουσα, χαλεποὺς συνοίκους μάλιστα μὲν αὐτῷ τῷ κεκτημένῳ
 τὸν φθόνου, δευτέροις δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐν τῇ πόλει.
 τρίτον δὲ οἱ δειλοὶ καὶ ἄδικοι φόβοι πολλοὺς δὴ φόνους
 d εἰσὶν ἐξειργασμένοι, ὅταν ἢ τῷ πραττόμενα ἢ πεπραγμένα
 ἢ μηδένα βούλονται σφισιν συνειδέειν γιγνόμενα ἢ γεγονότα·
 τοὺς οὖν τούτων μηνυτὰς ἀναιροῦσι θανάτοις, ὅταν ἄλλω
 μηδενὶ δύνωνται τρόπῳ. τούτων δὴ πάντων πέρι προοίμια
 5 μὲν εἰρημένα ταῦτ' ἔστω, καὶ πρὸς τούτοις, ὃν καὶ πολλοὶ
 λόγον τῶν ἐν ταῖς τελεταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐσπουδακῶν
 ἀκούοντες σφόδρα πείθονται, τὸ τῶν τοιούτων τίσιν ἐν Ἄιδου
 e γίγνεσθαι, καὶ πάλιν ἀφικομένοις δεῦρο ἀναγκαῖον εἶναι τὴν
 κατὰ φύσιν δίκην ἐκτεῖσαι, τὴν τοῦ παθόντος ἄπερ αὐτὸς
 ἔδρασεν, ὑπ' ἄλλου τοιαύτη μοῖρα τελευτῆσαι τὸν τότε βίον.
 πειθομένῳ μὲν δὴ καὶ πάντως φοβουμένῳ ἐξ αὐτοῦ τοῦ
 5 προοιμίον τὴν τοιαύτην δίκην οὐδὲν δεῖ τὸν ἐπὶ τούτῳ
 871 νόμον ὑμνεῖν, ἀπειθοῦντι δὲ νόμος ὅδε εἰρήσθω τῇ γραφῇ·
 Ὃς ἂν ἐκ προοίας τε καὶ ἀδίκως ὄντιναοῦν τῶν ἐμφυλίων
 αὐτόχειρ κτείνῃ, πρῶτον μὲν τῶν νομίμων εἰργέσθω, μήτε

c 8 φόνους scr. rec. : φόβους A O   d 2 βούλονται A cum pr. O
 d 6 λόγον sed log ref. A² (νόμον ut vid. A)

ἱερὰ μῆτε ἀγορὰν μῆτε λιμένας μῆτε ἄλλον κοινὸν σύλλογον
 μηδένα μαιίνων, ἕαντε τις ἀπαγορεύῃ τῷ δράσαντι ταῦτα 5
 ἀνθρώπων καὶ ἔαν μῆ—ὁ γὰρ νόμος ἀπαγορεύει καὶ ἀπαγο-
 ρεύων ὑπὲρ πάσης τῆς πόλεως αἰεὶ φαίνεται τε καὶ φανεῖται
 —ὁ δὲ μὴ ἐπεξιών δέου, ἢ μὴ προαγορεύων εἴργεσθαι, τῶν b
 ἐντὸς ἀνεψιότητος, πρὸς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν προσήκων
 τῷ τελευτήσαντι, πρῶτον μὲν τὸ μίασμα εἰς αὐτὸν καὶ τὴν
 τῶν θεῶν ἔχθραν δέχοιτο, ὡς ἢ τοῦ νόμου ἀρὰ τὴν φήμην
 προτρέπεται, τὸ δὲ δευτέρον ὑπόδικος τῷ ἐθέλοντι τιμωρεῖν 5
 ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος γιγνέσθω. ὁ δὲ ἐθέλων τιμῶρεῖν,
 τῶν τε ἐπὶ τούτοις λουτρῶν φυλακῆς πέρι καὶ ὄσων ἂν ἐτέρων
 ὁ θεὸς περὶ ταῦτα νόμιμα παραδῶ, πάντα ἀποτελῶν, καὶ τὴν c
 πρόρρησιω προαγορεύων, ἴτω ἀναγκάζων τὸν δράσαντα ὑπέ-
 χειν τὴν τῆς δίκης πράξιν κατὰ νόμον. ταῦτα δὲ ὅτι μὲν
 γίνεσθαι χρεῶν ἔστι διὰ τιῶν ἐπενυχῶν καὶ θυσιῶν θεοῖς
 τισιν οἷς τῶν τοιούτων μέλει, φόνους μὴ γίνεσθαι κατὰ 5
 πόλεις, ῥάδιον ἀποφαίνεσθαι νομοθέτῃ· τίνες δ' εἰσὶν οἱ
 θεοὶ καὶ τίς ὁ τρόπος τῶν τοιούτων δικῶν τῆς εἰσαγωγῆς
 ὀρθότατα πρὸς τὸ θεῖον ἂν γιγνόμενος εἴη, νομοφύλακες μετ'
 ἐξηγητῶν καὶ μάντεων καὶ τοῦ θεοῦ νομοθετησάμενοι, τὰς d
 δίκας εἰσαγόντων ταύτας. δικαστὰς δὲ αὐτῶν εἶναι τοὺς
 αὐτοὺς οὐσπερ τοῖς τὰ ἱερὰ συλῶσιω διαδικάζειω ἐρρήθη
 κυρίως· ὁ δὲ ὀφλῶν θανάτῳ ζημιούσθω καὶ μὴ ἐν τῇ τοῦ
 παθόντος χώρα θαπτέσθω, ἀναιδεΐας ἕνεκα πρὸς τῷ ἀσεβεῖν. 5
 φυγῶν δὲ καὶ μὴ ἠελήσας κρίσιω ὑποσχεῖν φευγέτω ἀει-
 φυγίαν· ἔαν δέ τις ἐπιβῇ που τῶν τῆς τοῦ φονευθέντος
 χώρας, ὁ προστυχῶν πρῶτος τῶν οἰκείων τοῦ ἀποθανόντος
 ἢ καὶ τῶν πολιτῶν ἀνατὶ κτεινέτω, ἢ δήσας τοῖς ἄρχουσι e
 τῶν τὴν δίκην κρινάντων κτεῖναι παραδότη. ὁ δὲ ἐπισκη-
 πτόμενος ἅμα καὶ κατεγγυάτω τὸν ᾧ ἂν ἐπισκῆπτηται· ὁ
 δὲ παρεχέτω τοὺς ἐγγυητάς, ἀξιόχρεως οὖς ἂν ἢ τῶν περὶ

a 4 ἀγορὰν μῆτε ἱερὰ Eus.   b 1 εἴργεσθω Eus.   b 5 προστρέ-
 πεται Winckelmann   d 7 που τῶν] τούτων Cornarius   e 1 ἀνατὶ
 Λ (sed l in ras.) O² (i s. v.): ἀνατεῖ O   κτεινάτω ci. Bekker

5 ταῦτα δικαστῶν ἀρχὴ κρίνει, τρεῖς ἐγγυητὰς ἀξιόχρεως
 παρέξειν ἐγγυωμένους εἰς δίκην· εἰ δὲ ἢ μὴ ἐθέλη ἢ
 ἀδυνατῆ τις καθιστάται, τὴν ἀρχὴν παραλαβοῦσαν δῆσασαν
 φυλάττειν καὶ παρέχειν εἰς τὴν κρίσιν τῆς δίκης. εἰ δὲ
 872 αὐτόχειρ μὲν μή, βουλευσὴ δὲ θάνατόν τις ἄλλος ἐτέρῳ
 καὶ τῇ βουλήσει τε καὶ ἐπιβουλεύσει ἀποκτείνας αἴτιος ὦν
 καὶ μὴ καθαρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ φόνου ἐν πόλει ἐνοικῆ,
 γιγνέσθων καὶ τούτῳ κατὰ ταῦτα αἱ κρίσεις τούτων πέρι
 5 πλὴν τῆς ἐγγύης, τῷ δὲ ὀφλόντι ταφῆς τῆς οἰκείας ἐξέστω
 τυχεῖν, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ ταῦτα ὡσαύτως τῷ πρόσθεν ῥηθέντι
 περὶ αὐτὸν γιγνέσθω. τὰ αὐτὰ δὲ ἔστω ταῦτα ξένοισί τε
 πρὸς ξένους καὶ ἀστοῖσι καὶ ξένοις πρὸς ἀλλήλους, δούλοις
 b τε αὖ πρὸς δούλους, τῆς τε αὐτοχειρίας πέρι καὶ ἐπιβου-
 λεύσεως, πλὴν τῆς ἐγγύης· ταύτην δέ, καθάπερ εἴρηται,
 τοὺς αὐτόχειρας κατεγγυᾶσθαι, τὸν δὲ προαγορεύοντα τὸν
 φόνον ἅμα κατεγγυᾶν καὶ τούτους. εἰ δὲ δούλος ἐλευθερο-
 5 ἐκὼν, εἴτε αὐτόχειρ εἴτε βουλεύσας, ἀποκτείνῃ καὶ ὄφλη τὴν
 δίκην, ὁ τῆς πόλεως κοινὸς δῆμιος ἄγων πρὸς τὸ μνήμα τοῦ
 ἀποθανόντος, ὅθεν ἂν ὄρᾳ τὸν τύμβον, μαστιγῶσας ὀπόσας
 c ἂν ὁ ἐλὼν προστάτῃ, ἕανπερ βιωῖ παιόμενος ὁ φονεύς,
 θανατωσάτω. εἰ δὲ τις δούλον κτείνῃ μηδὲν ἀδικοῦντα,
 φόβῳ δὲ μὴ μηνυτῆς αἰσχροῦ ἔργου καὶ κακῶν αὐτοῦ
 γίγνηται, ἢ τινος ἕνεκα ἄλλου τοιούτου, καθάπερ ἂν εἰ πολί-
 5 τιν κτείνας ὑπέιχε φόνου δίκας, ὡσαύτως καὶ τοῦ τοιούτου
 δούλου κατὰ τὰ αὐτὰ ἀποθανόντος οὕτως ὑπεχέτω.

Ἐὰν δὲ δὴ γίγνηται ἐφ' οἷσι καὶ νομοθετεῖν δεῖν καὶ
 οὐδαμῶς προσφιλές, μὴ νομοθετεῖν δὲ ἀδύνατον, συγγενῶν
 d αὐτόχειρας φόρους ἢ δι' ἐπιβουλεύσεως γενομένους, ἐκουσίους
 τε καὶ ἀδίκους πάντως, οἱ τὰ μὲν πολλὰ ἐν κακῶς οἰκούσαις
 καὶ τρεφομέναις γίνονται πόλεσιν, γένοιτο δ' ἂν πού τι

α γ βουλευσὴ O²: βουλευτῆ A O: βουλευθῆ A² (θ in marg.) c 3 μὴ
 om. A et pr. O c 7 γίγνεται A (corr. A²) ἐφ' οἷσι O²: εφοκι
 A et pr. O c 8 προσφιλέσι A et pr. O d 3 γένοιτο
 Ast

καὶ ἐν ἧ μὴ τις ἂν προσδοκῆσειεν χώρα, λέγειν μὲν δὴ χρῶν
 αὐτὸν πάλιν τὸν ἔμπροσθε σμικρῶ ῥηθέντα λόγον, ἂν ἄρα 5
 τις ἀκούων ἡμῶν οἶος ἀποσχέσθαι γένηται μᾶλλον ἐκὼν
 διὰ τὰ τοιαῦτα φόνων τῶν πάντη ἀνοσιωτάτων. ὁ γὰρ δὴ
 μῦθος ἢ λόγος, ἢ ὅτι χρὴ προσαγορεύειν αὐτόν, ἐκ παλαιῶν e
 ἱερέων εἴρηται σαφῶς, ὡς ἢ τῶν συγγενῶν αἱμάτων τιμωρὸς
 δίκη ἐπίσκοπος νόμῳ χρῆται τῷ νυυδῇ λεχθέντι καὶ ἔταξεν
 ἄρα δρᾶσαντί τι τοιοῦτον παθεῖν ταῦτ᾽ ἀναγκαίως ἕπερ
 ἔδρασεν· εἰ πατέρα ἀπέκτεινεν ποτέ τις, αὐτὸν τοῦτο ὑπὸ 5
 τέκνων τολμῆσαι βία πάσχοντα ἐν τισι χρόνοις, κἂν εἰ
 μητέρα, γενέσθαι τε αὐτὸν θηλείας μετασχόντα φύσεως
 ἀναγκαῖον, γενόμενόν τε ὑπὸ τῶν γεννηθέντων λιπεῖν τὸν
 βίον ἐν χρόνοις ὑστέροις· τοῦ γὰρ κοινοῦ μιανθέντος αἵματος
 οὐκ εἶναι κάθαρσιν ἄλλην, οὐδὲ ἔκπλυτον ἐθέλειν γίγνεσθαι 10
 τὸ μιανθῆν πρὶν φόνον φόνῳ ὁμοίῳ ὁμοιον ἢ δρᾶσασα ψυχῇ 873
 τείσῃ καὶ πάσης τῆς συγγενείας τὸν θυμὸν ἀφιλασαμένη
 κοιμίση. ταῦτα δὴ παρὰ θεῶν μὲν τινα φοβούμενον τὰς
 τιμωρίας εἴργεσθαι χρὴ τὰς τοιαύτας· εἰ δέ τις οὕτως
 ἀθλία συμφορὰ καταλάβοι, ὥστε πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ ἀδελφῶν 5
 ἢ τέκνων ἐκ προνοίας ἐκουσίως ψυχὴν τολμῆσαι ἀποστερεῖν
 σώματος, ὁ παρὰ τοῦ θνητοῦ νομοθέτου νόμος ὧδε περὶ τῶν
 τοιούτων νομοθετεῖ, Προρρήσεις μὲν τὰς περὶ τῶν νομίμων b
 εἴργεσθαι καὶ ἐγγύας τὰς αὐτὰς εἶναι καθάπερ ἐρρήθη τοῖς
 ἔμπροσθεν· ἐὰν δέ τις ὄφλη φόνου τοιοῦτου, τούτων κτεῖνας
 τινά, οἱ μὲν τῶν δικαστῶν ὑπηρεταὶ καὶ ἄρχοντες ἀποκτεί-
 ναντες, εἰς τεταγμένην τρίοδον ἔξω τῆς πόλεως ἐκβαλλόντων 5
 γυμνόν, αἱ δὲ ἀρχαὶ πᾶσαι ὑπὲρ ὅλης τῆς πόλεως, λίθον
 ἕκαστος φέρων, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ βάλλων ἀφο-
 σιούτω τὴν πόλιν ὅλην, μετὰ δὲ τοῦτο εἰς τὰ τῆς χώρας
 ὄρια φέρουντες ἐκβαλλόντων τῷ νόμῳ ἄταφοι. c

d 4 μὴ ΑΟ : μὴ ποτέ Ο²   d 5 ἔμπροσθεν fecit Α² (ν s. v.)
 e 1 γρ. ἢ ὅτι ἂν χρὴ Ο   e 6 κἂν εἰ in marg. Ο² : κἂν ἢ Α : κἂν ἢ Λ Ο :
 κἂν (secl. ἢ) Hermann   a 1 πρὶν] πρὶν ἂν Ast   a 2 τείσῃ] τίσει
 Λ Ο : τίσει Λ Ο² (εἰ s. v.)   a 3 κοιμίση Α Ο : κοιμίσει Λ Ο² (εἰ s. v.)
 a 5 ἢ μητρὸς om. Α et pr. Ο   b 1 τῶν] τοῦ τῶν ci. Matthiae

Τὸν δὲ δὴ πάντων οἰκειότατον καὶ λεγόμενον φίλτατον
 ὅς ἂν ἀποκτείνῃ, τί χρὴ πάσχειν; λέγω δὲ ὅς ἂν ἐαυτὸν
 κτείνῃ, τὴν τῆς εἰμαρμένης βία ἀποστερῶν μοῖραν, μήτε
 5 πόλεως ταξάσης δίκῃ, μήτε περιωδύνῃ ἀφύκτῳ προσπεσούσῃ
 τύχῃ ἀναγκασθείς, μηδὲ αἰσχύνης τιὸς ἀπόρου καὶ ἀβίου
 μεταλαχῶν, ἀργία δὲ καὶ ἀνανδρίας δειλία ἐαυτῷ δίκην ἄδικον
 d ἐπιθῆ. τούτῳ δὴ τὰ μὲν ἄλλα θεὸς οἶδεν ἂ χρὴ νόμιμα
 γίνεσθαι περὶ καθαρμούς τε καὶ ταφάς, ὧν ἐξηγητάς τε
 ἅμα καὶ τοὺς περὶ ταῦτα νόμους ἐπανερομένους χρὴ τοὺς
 ἐγγύτατα γένει ποιεῖν αὐτοῖσι κατὰ τὰ προσταττόμενα·
 5 τάφους δ' εἶναι τοῖς οὕτω φθαρείσι πρῶτον μὲν κατὰ μόνας
 μηδὲ μεθ' ἐνὸς συντάφου, εἶτα ἐν τοῖς τῶν δώδεκα ὀρίοισι
 μερῶν τῶν ὅσα ἀργὰ καὶ ἀνώνυμα θάπτειν ἀκλειεῖς αὐτούς,
 μήτε στήλαις μήτε ὀνόμασι δηλοῦντας τοὺς τάφους.
 e Ἐὰν δ' ἄρα ὑποζύγιον ἢ ζῶον ἄλλο τι φονεύσῃ τινά,
 πλὴν τῶν ὅσα ἐν ἀγῶνι τῶν δημοσίων τιθεμένων ἀθλεύοντά
 τι τοιοῦτον δράσῃ, ἐπεξίτωσαν μὲν οἱ προσήκοντες τοῦ φό-
 νου τῷ κτείναντι, διαδικαζόντων δὲ τῶν ἀγρονομῶν οἷσι ἂν
 5 καὶ ὅποσους προστάξῃ ὁ προσήκων, τὸ δὲ ὀφλὸν ἔξω τῶν
 ὄρων τῆς χώρας ἀποκτείναντας διορίσαι. εἰ δὲ ἄψυχόν
 τι ψυχῆς ἀνθρώπου στερήσῃ, πλὴν ὅσα κεραυνὸς ἢ τι παρὰ
 θεοῦ τοιοῦτον βέλος ἴνῃ, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα τιὸς προσ-
 πεσόντος ἢ αὐτὸ ἐμπεσὼν κτείνῃ τινά, δικαστὴν μὲν αὐτῷ
 874 καθιζέτω τῶν γειτόνων τὸν ἐγγύτατα ὁ προσήκων γένει,
 ἀφοσιούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τε καὶ ὑπὲρ τῆς συγγενείας ὅλης,
 τὸ δὲ ὀφλὸν ἐξορίζει, καθάπερ ἐρρήθη τὸ τῶν ζῶων γένος.
 Ἐὰν δὲ τεθνεὼς μὲν αὖ τις φανῆ, ἄδηλος δὲ ὁ κτείνας
 5 ἢ καὶ μὴ ἀμελῶς ζητοῦσι ἀνεύρετος γίγνηται, τὰς μὲν
 προρρήσεις τὰς αὐτὰς γίνεσθαι καθάπερ τοῖς ἄλλοις, προ-
 αγορεύειν δὲ τὸν φόνον τῷ δράσαντι, καὶ ἐπιδικασάμενον ἐν
 b ἀγορᾷ κηρύξαι τῷ κτείναντι τὸν καὶ τὸν καὶ ὀφληκότη φόνου
 μὴ ἐπιβαίνειν ἱερῶν μηδὲ ὅλης χώρας τῆς τοῦ παθόντος,

d 8 ὀνόμασι] νομασι A (corr. A²)

a 7 καὶ om. A et pr. O

ὡς, ἂν φανῆ καὶ γνωσθῆ, ἀποθανοῦμενον καὶ ἔξω τῆς τοῦ παθόντος χώρας ἐκβληθησόμενον ἄταφον. οὗτος δὴ νόμος εἰς ἡμῖν ἔστω κύριος περὶ φόνου κείμενος. 5

Καὶ τὰ μὲν περὶ τὰ τοιαῦτα μέχρι τούτων οὕτως· ὦν δὲ ὁ κτείνας ἐφ' οἷς τε ὀρθῶς ἂν καθαρὸς εἴη, τάδε ἔστω· Νύκτωρ φῶρα εἰς οἰκίαν εἰσιόντα ἐπὶ κλοπῇ χρημάτων ἐὰν ἐλὼν κτείνῃ, καθαρὸς ἔστω· καὶ ἐὰν λωποδύτην ἀμυνόμενος ἀποκτείνῃ, καθαρὸς ἔστω· καὶ ἐὰν ἐλευθέραν γυναικα βιάζηται τις ἢ παῖδα περὶ τὰ ἀφροδίσια, νηποιὶ τεθνάτω ὑπὸ τε τοῦ ὑβρισθέντος βία καὶ ὑπὸ πατρὸς ἢ ἀδελφῶν ἢ υἱῶν· ἐὰν τε ἀνὴρ ἐπιτύχῃ γαμετῇ γυναικὶ βιαζομένη, 5 κτείνας τὸν βιαζόμενον ἔστω καθαρὸς ἐν τῷ νόμῳ· καὶ ἐὰν τις πατρὶ βοθηῶν θάνατον, μηδὲν ἀνόσιον δρῶντι, κτείνῃ τινά, ἢ μητρὶ ἢ τέκνοις ἢ ἀδελφοῖς ἢ συγγεννήτορι τέκνων, πάντως καθαρὸς ἔστω. d

Τὰ μὲν τοίνυν περὶ τροφήν τε ζώσης ψυχῆς καὶ παιδείαν, ὦν αὐτῇ τυχούσῃ μὲν βιωτόν, ἀτυχησάσῃ δὲ τοῦναντίοι, καὶ περὶ θανάτων τῶν βιαίων ἄς δεῖ τιμωρίας γίνεσθαι, νενομοθετήσθω· τὰ δὲ περὶ τὴν τῶν σωμάτων τροφήν μὲν 5 καὶ παιδείαν εἴρηται, τὸ δ' ἐχόμενον τούτων, αἱ βίαιοι πράξεις ὑπ' ἀλλήλων ἀκούσιοί τε καὶ ἐκούσιοι γιγνόμεναι διοριστέον εἰς δύναμιν αἷ τέ εἰσιν καὶ ὄσαι, καὶ ὦν ἂν τυγχάνουσαι τιμωρήσεων τὸ πρόσφορον ἔχοιεν ἂν ἕκασται, e ταῦτα μετ' ἐκεῖνα, ὡς ἔοικεν, ὀρθῶς ἂν νομοθετοῖτο.

Τραύματα δὴ καὶ πηρώσεις ἐκ τραυμάτων τά γε δεύτερα μετὰ θανάτους καὶ ὁ φανλότατος ἂν τάξιεν τῶν ἐπὶ νόμον τρεπομένων. τὰ δὴ τραύματα, καθάπερ οἱ φόνοι διήρητο, 5 διαιρετέον, τὰ μὲν ἀκούσια, τὰ δὲ θυμῷ, τὰ δὲ φόβῳ, τὰ δὲ ὅποσα ἐκ προνοίας ἐκούσια συμβαίνει γιγνόμενα· προ-

b 4 οὗτος . . . b 7 καθαρὸς εἴη L O et in marg. A³ praemissis ἐν ἔλλω οὕτως εἶρον (sed κυρίως pro κύριος A³ cum O²): οὗ κυρίως κείμενος καὶ τὰ τοιαῦτα μέχρι τούτων οὕτως ὦν δὲ ὀρθῶς ἂν καθαρὸς εἴη A c 1 ἐλὼν ref. A² (ἔχων fuit) κτείνῃ A O: κτείνῃ τις L O² Eus. ἀμυνόμενος A² O² (γ. s. v.) c 3 νηποιὶ A² L O²: νηποιεὶ A O e 1 τιμωρήσεων in marg. iterat A² e 4 νόμον scr. recs.: νόμων A O

ρητέον δὴ τι περὶ πάντων τῶν τοιούτων τοιόνδε, ὡς ἄρα νόμους ἀνθρώποις ἀναγκαῖον τίθεσθαι καὶ ζῆν κατὰ νόμους ἢ μηδὲν διαφέρειν τῶν πάντη ἀγριωτάτων θηρίων. ἢ δὲ αἰτία τούτων ἦδε, ὅτι φύσις ἀνθρώπων οὐδενὸς ἰκανὴ φύεται ὥστε γινῶναι τε τὰ συμφέροντα ἀνθρώποις εἰς πολιτείαν καὶ γνοῦσα, τὸ βέλτιστον αἰεὶ δύνασθαι τε καὶ ἐθέλειν πράττειν.

5 γινῶναι μὲν γὰρ πρῶτον χαλεπὸν ὅτι πολιτικῆ καὶ ἀληθεῖ τέχνῃ οὐ τὸ ἴδιον ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἀνάγκη μέλει—τὸ μὲν γὰρ κοινὸν συνδεῖ, τὸ δὲ ἴδιον διασπᾷ τὰς πόλεις—καὶ ὅτι συμφέρει τῷ κοινῷ τε καὶ ἰδίῳ, τοῖν ἀμφοῖν, ἢν τὸ κοινὸν

b τιθῆται καλῶς μᾶλλον ἢ τὸ ἴδιον· δεύτερον δέ, εἰν ἄρα καὶ τὸ γινῶναι τις ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκεν λάβῃ ἰκανῶς ἐν τέχνῃ, μετὰ δὲ τοῦτο ἀνυπεύθυνός τε καὶ αὐτοκράτωρ ἄρξῃ πόλεως, οὐκ ἂν ποτε δύναίτο ἐμμεῖναι τούτῳ τῷ δόγματι

5 καὶ διαβιῶναι τὸ μὲν κοινὸν ἡγούμενον τρέφων ἐν τῇ πόλει, τὸ δὲ ἴδιον ἐπόμενον τῷ κοινῷ, ἀλλ' ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ ἰδιοπραγίαν ἢ θνητῆ φύσις αὐτὸν ὀρμήσει αἰεὶ, φεύγουσα μὲν ἀλόγως τὴν λύπην, διώκουσα δὲ τὴν ἡδονήν, τοῦ δὲ

c δικαιότερου τε καὶ ἀμείνονος ἐπίπροσθεν ἄμφω τούτῳ προστήσεται, καὶ σκότος ἀπεργαζομένη ἐν αὐτῇ πάντων κακῶν ἐμπλήσει πρὸς τὸ τέλος αὐτῆν τε καὶ τὴν πόλιν ὅλην. ἐπεὶ ταῦτα εἴ ποτέ τις ἀνθρώπων φύσει ἰκανὸς θεία μοῖρα γεν-

5 νηθεὶς παραλαβεῖν δυνατὸς εἶη, νόμων οὐδὲν ἂν δέοιτο τῶν ἀρξόντων ἑαυτοῦ· ἐπιστήμης γὰρ οὔτε νόμος οὔτε τάξις οὐδεμία κρείττων, οὐδὲ θέμις ἐστὶν νοῦν οὐδενὸς ὑπήκοον οὐδὲ

d δοῦλον ἀλλὰ πάντων ἄρχοντα εἶναι, εἰνπερ ἀληθινὸς ἐλεύθερός τε οὕτως ἢ κατὰ φύσιν. νῦν δὲ οὐ γὰρ ἐστὶν οὐδαμοῦ οὐδαμῶς, ἀλλ' ἢ κατὰ βραχύ· δῶ δὴ τὸ δεύτερον αἰρετέον, τάξιν τε καὶ νόμον, ἃ δὴ τὸ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀρᾷ καὶ

5 βλέπει, τὸ δ' ἐπὶ πᾶν ἀδυνατεῖ. ταῦτα δὴ τῶνδε εἵνεκα εἴρηται· νῦν ἡμεῖς τάξομεν τί χρῆ τὸν τρώσαντα ἢ τι βλά-

e 8 τῶν L (ut vid.) O²: om. A O
δεῖ A (sed εἰ in ras.): δὲ O² (ἐ s. v.)

d 5 δὴ O et in marg. A²:

ψαντα ἕτερον ἄλλον παθεῖν ἢ ἀποτίνειν. πρόχειρον δὴ παντὶ περὶ παντὸς ὑπολαβεῖν ὀρθῶς, “Τὸν τί τρώσαντα ἢ τίνα ἢ πῶς ἢ πότε λέγεις; μυρία γὰρ ἕκαστά ἐστι τούτων e καὶ πάμπολυ διαφέροντα ἀλλήλων.” ταῦτ’ οὖν δὴ δικαστηρίοις ἐπιτρέπει κρίνειν πάντα ἢ μηδὲν ἀδύνατον. ἐν μὲν γὰρ κατὰ πάντων ἀναγκαῖον ἐπιτρέπει κρῖναι, τὸ πότερον ἐγένετο ἢ οὐκ ἐγένετο ἕκαστον τούτων· τὸ δὲ μηδὲν ἐπιτρέ- 5 πειν αὖ περὶ τοῦ τί δεῖ ζημιῦσθαι καὶ πάσχειν τί χρεῶν 876 τὸν ἀδικήσαντα τούτων τι, ἀλλ’ αὐτὸν περὶ πάντων νομοθετῆσαι σμικρῶν καὶ μεγάλων, σχεδὸν ἀδύνατον.

ΚΛ. Τίς οὖν ὁ μετὰ τούτου λόγος;

ΑΘ. Ὅδε, ὅτι τὰ μὲν ἐπιτρεπτέον δικαστηρίοις, τὰ δὲ οὐκ 5 ἐπιτρεπτέον, ἀλλ’ αὐτῷ νομοθετητέον.

ΚΛ. Ποῖα δὴ νομοθετητέον τε καὶ ποῖα ἀποδοτέον κρίνειν τοῖς δικαστηρίοις;

ΑΘ. Τάδε δὴ μετὰ ταῦτα ὀρθότατ’ ἂν εἰπεῖν εἴη, ὡς ἐν πόλει ἐν ἣ δικαστήρια φαῦλα καὶ ἄφωνα, κλέπτοντα τὰς αὐτῶν b δόξας, κρύβδην τὰς κρίσεις διαδικάζει καί, ὁ τούτου δεινότερον, ὅταν μὴδὲ σιγῶντα ἀλλὰ θορύβου μεστὰ καθάπερ θέατρα ἐπαυοῦντά τε βοῆ καὶ ψέγοντα τῶν ῥητόρων ἐκάτερον ἐν μέρει κρῖνῃ, χαλεπὸν τότε πάθος ὄλη τῇ πόλει γίνεσθαι 5 φιλεῖ. τοῖς οὖν δὴ τοιούτοις δικαστηρίοις νομοθετεῖν ὑπότινος ἀνάγκης ληφθέντα οὐκ εὐτυχὲς μὲν, ὅμως δὲ ἐξ ἀνάγκης εἰλημμένον ὅτι περὶ σμικρότατα ἐπιτρεπτέον αὐτοῖς τάττειw c τὰς ζημίας, τὰ δὲ πλείστα αὐτὸν νομοθετεῖν διαρρηῆδην, ἂν τις ἄρα τοιαύτη πολιτεία νομοθετῆ ποτε· ἐν ἣ δὲ ἂν πόλει δικαστήρια εἰς δύναμιν ὀρθῶς καθεστῶτα ἦ, τραφέντων τε εὔτῶν μελλόντων δικάζειν δοκιμασθέντων τε διὰ πάσης ἀκρι- 5 βείας, ἐνταῦθα ὀρθὸν καὶ ἔχον εὔ καὶ καλῶς τὸ πολλὰ

ε 1 γρ. πότε Ο : πότερα Α Ο : πὸτ’ ἄρα ci. Orelli   ε 3 μὴδένα
 δυνατὸν Α Ο   α 4 Τίς οὖν κτλ.] τοῦ πατριάρχου τὸ βιβλίον τὰς δύο
 ταύτας πεύσεις καὶ ἀποκρίσεις ὡς ἀφ’ ἐνὸς ἔχει προσώπου. ἀπ’ ὀρθώσεως.
 εἰς τὴν ἀφ’ ἐνὸς προσώπου φράσιν οὕτω γέγραπται· ἀλλ’ αὐτῷ κτλ. (sed
 α 9 τὸ δὲ δὴ pro τάδε δὴ) O²   b 5 τότε] γρ. τὸ ἀπ’ ὀρθώσεως O²
 c 1 εἰλημμένον pr. Α Ο   c 6 τὸ Α Ο : τὰ O²

ἐπιτρέπει κρίνειν τοῖς τοιούτοις δικασταῖς τῶν ὀφλόντων
 πέρι, τί χρῆ πάσχειν αὐτοὺς ἢ ἀποτίνειν. ἡμῶν δὴ τὰ νῦν ἀνε-
 α μέσητον τὸ μὴ νομοθετεῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα καὶ πλείστα, ἅ
 καὶ φαυλοτέρως ἂν πεπαιδευμένοι δικασταὶ δύναιντο κατιδεῖν
 καὶ προσάπτειν ἐκάστῳ τῶν ἀμαρτημάτων τὴν ἀξίαν τοῦ
 πάθους τε καὶ πράξεως· ἐπειδὴ δὲ οἷς ἡμεῖς νομοθετοῦμεν,
 5 οὐχ ἥκιστα ἐμμελεῖς αὐτοὺς οἴομεθ' ἂν τῶν τοιούτων
 γίνεσθαι κριτάς, ἐπιτρεπτέον δὴ τὰ πλείστα. οὐ μὴν ἀλλ'
 ὅπερ πολλάκις εἶπομέν τε καὶ ἐδράσαμεν ἐν τῇ τῶν ἔμπροσθεν
 e νομοθετήσῃ νόμων, τὸ περιγραφῆν τε καὶ τοὺς τύπους τῶν
 τιμωριῶν εἰπόντας, δοῦναι τὰ παραδείγματα τοῖσι δικασταῖς
 τοῦ μήποτε βαίνειν ἔξω τῆς δίκης, τότε τε ἦν ὀρθότατα ἔχειν
 καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτο αὐτὸ ποιητέον, ἐπανελθόντα ἤδη πάλιν
 5 ἐπὶ τοὺς νόμους. ἡ δὲ γραφὴ περὶ τραύματος ὧδε ἡμῶν
 κείσθω· Ἐάν τις διανοηθεῖς τῇ βουλήσῃ κτεῖναι τινα φίλιον,
 πλὴν ὧν ὁ νόμος ἐφήσῃ, τρώσῃ μὲν, ἀποκτείνειν δὲ ἀδυνα-
 τήσῃ, τὸν διανοηθέντα τε καὶ τρώσαντα οὕτως οὐκ ἄξιον
 877 ἐλεεῖν, οὐδὲ αἰδοῦμενον ἄλλως ἢ καθάπερ ἀποκτείναντα
 ὑπέχειν τὴν δίκην φόνον ἀναγκάζειν· τὴν δὲ οὐ παντάπασι
 κακὴν τύχην αὐτοῦ σεβόμενον καὶ τὸν δαίμονα, ὃς αὐτὸν καὶ
 τὸν τρωθέντα ἐλεήσας ἀπότροπος αὐτοῖς ἐγένετο μὴ τῷ μὲν
 5 ἀνίατον ἔλκος γενέσθαι, τῷ δὲ ἐπάρατον τύχην καὶ συμ-
 φοράν, τούτῳ δὴ χάριν τῷ δαίμονι διδόντα καὶ μὴ ἐναντιού-
 μενον, τὸν μὲν θάνατον ἀφελεῖν τοῦ τρώσαντος, μετάστασιν
 b δὲ εἰς τὴν γείτονα πόλιν αὐτῷ γίνεσθαι διὰ βίου, καρπού-
 μενον ἅπασαν τὴν αὐτοῦ κτήσιν. βλάβος δέ, εἰ κατέβλαψεν
 τὸν τρωθέντα, ἐκτίνειν τῷ βλαφθέντι, τιμῶν δὲ τὸ δικαστήριον
 ὅπερ ἂν τὴν δίκην κρίνῃ, κρίνειν δὲ οἷπερ ἂν τοῦ φόνον
 5 ἐδίκασαν εἰ ἐτελεύτησεν ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ τραύματος.
 γονέας δ' ἂν παῖς ἢ δοῦλος δεσπότην ὡσαύτως ἐκ προνοίας
 τρώσῃ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν· καὶ ἔαν ἀδελφὸς ἀδελφὸν

e 3 τε O²: om. A L O   e 4 ἐπανελθόντα A L O: ἐπανελθόντας
 vulg.   b 4 posterius ἂν Aldina: αὐ A L O

ἢ ἀδελφὴν ἢ ἀδελφὴ ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν ὡσαύτως τρώσῃ, καὶ ὄφλη τραύματος ἐκ προνοίας, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. **c**
 γυνὴ δὲ ἄνδρα ἑαυτῆς ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀποκτείνει τρώσασα, ἢ ἄνῃρ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, φευγέτω ἀειφυγίαν· τὴν δὲ κτήσῃ, ἔὰν μὲν ἑίς ἢ θυγατέρες αὐτοῖς ὦσιν παῖδες ἔτι, τοὺς ἐπιτρόπους ἐπιτροπεύειω καὶ ὡς ὄρφανῶν τῶν παίδων **5**
 ἐπιμελείσθαι· ἔὰν δὲ ἄνδρες, μὴ ἐπάναγκες ἔστω τρέφεσθαι τὸν φεύγοντα ὑπὸ τῶν ἐκγόνων, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοὺς κεκτήσθαι. ἅπαις δὲ ὅστις ἂν τοιαύταις συμφοραῖς περιπέσῃ, τοὺς συγγενεῖς συνελθόντας μέχρι ἀνεψιῶν παίδων τοῦ **d**
 πεφευγότες ἀμφοτέρωθεν, πρὸς τε ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν, κληρονόμου εἰς τὸν οἶκον τοῦτον τῇ πόλει τετταρακοντακα-
 πεντακισχιλιοστὸν καταστήσῃ βουλευομένους μετὰ νομοφυλάκων καὶ ἱερέων, διανοηθέντας τρόπῳ καὶ λόγῳ τοιῷδε, **5**
 ὡς οὐδεὶς οἶκος τῶν τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίων τοῦ ἐνοικοῦντός ἐστιν οὐδὲ σύμπαντος τοῦ γένους οὕτως ὡς τῆς πόλεως δημόσιός τε καὶ ἴδιος· δεῖ δὴ τὴν γε πόλιν τοὺς αὐτῆς οἴκους ὡς ὀσιωτάτους τε καὶ εὐτυχεστάτους κεκτήσθαι **e**
 κατὰ δύναμιν. ὅταν οὖν τις ἅμα δυστυχηθῇ καὶ ἀσεβηθῇ τῶν οἴκων, ὥστε τὸν κεκτημένον ἐν αὐτῷ παῖδας μὲν μὴ καταλιπεῖν, ἡίθεον δὲ ἢ καὶ γεγαμηκότα ἅπαιδα τελευτήσαι φόρου ὀφλόντα ἐκουσίου ἢ τινος ἁμαρτήματος ἄλλου τῶν **5**
 περὶ θεοὺς ἢ πολίτας ὧν ἂν θάνατος ἐν τῷ νόμῳ ζημία διαρρήδην ἢ κειμένη, ἢ καὶ ἐν ἀειφυγίᾳ τις φεύγῃ τῶν ἀνδρῶν ἅπαις, τοῦτον πρῶτον μὲν καθήρασθαι καὶ ἀποδιοπομπήσασθαι τὸν οἶκον χρεῶν ἔστω κατὰ νόμον, ἔπειτα συνελθόντας, καθάπερ εἴπομεν νυνδὴ, τοὺς οἰκείους ἅμα **878**
 νομοφύλαξιν σκέψασθαι γένος ὅτιπερ ἂν ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει εὐδοκιμώτατον πρὸς ἀρετὴν καὶ ἅμα εὐτυχές, ἐν ᾧ ἂν παῖδες γεγονότες ὦσιν πλείους· ὅθεν ἕνα τῷ τοῦ τελευτήσαντος πατρὶ

c 7 ἔὰν post οὐσίαν add. O²
e 5 ἄλλου O²; ἀλλ' οὐ A O
 pr. O

e 2 δυστυχήσῃ H. Richards
e 7 ἢ κειμένη ἢ καὶ ἐν om. A et

5 καὶ τοῖς ἄνω τοῦ γένους ὕν ὡς ἐκείνων εἰσποιοῦντας, φήμης
 ἔνεκα ἐπονομάζοντας, γενιήτορά τε αὐτοῖς καὶ ἐστιοῦχον καὶ
 θεραπευτὴν ὄσιων τε καὶ ἱερῶν ἐπ' ἀμείνοσι τύχαις γίνεσθαι
 τοῦ πατρύς, τοῦτ' ἔφ' ἐπευξαμένους, αὐτὸν κληρονόμον
 b καταστήσαι κατὰ νόμον, τὸν δ' ἕξαμαρτόντα ἀνώνυμον ἔαν
 καὶ ἄπαιδα καὶ ἄμοιρον κείσθαι, ὅπότεν αὐτὸν καταλάβωσιν
 αἱ τοιαῦται συμφοραί.

*Ἔστιν δὲ οὐ πάντων, ὡς ἔοικε, τῶν οἰτων ὄρος ὄρω
 5 προσμειγνύς, ἀλλ' οἷς ἔστιν μεθόριον, τοῦτο ἐν μέσῳ ὄρων
 πρότερον ἐκατέρῳ προσβάλλον γίγνεται ἂν ἀμφὸν μεταξὺ
 καὶ δὴ καὶ τῶν ἀκουσίων τε καὶ ἐκουσίων τὸ θυμῷ γιγνό-
 μειον ἔφαμεν εἶναι τοιοῦτον. τραυμάτων οὖν ἔστω τῶν ὀργῆ
 c γενομένων. Ἐὰν ὄφλη τις, πρῶτον μὲν τίνειν τοῦ βλάβους
 τὴν διπλασίαν, ἂν τὸ τραῦμα ἰάσιμον ἀποβῆ, τῶν δὲ ἀνιάτων
 τὴν τετραπλασίαν· ἔαν δὲ ἰάσιμον μὲν, αἰσχύνῃ δὲ μεγάλην
 5 τινὰ προσβάλλῃ τῷ τρωθέντι καὶ ἐπονείδιστοι, τὴν τετραπλα-
 σίαν ἐκτίνει. ὅσα δὲ τις τρώσας τινὰ μὴ μόνον βλάβη
 τὸν παθόντα ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν, ποιήσας ἀδύνατον τῇ
 πατρίδι πρὸς πολεμίους βοηθεῖν, τοῦτον δὲ μετὰ τῶν ἄλλων
 ζημιῶν ἐκτίνει καὶ τῇ πόλει τὴν βλάβην· πρὸς γὰρ ταῖς
 d αὐτοῦ στρατείαις καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀδυνατοῦντος στρατεῦσθω
 καὶ τὰς ὑπὲρ ἐκείνου πολεμικὰς ταπτέσθω τάξεις, ἢ μὴ
 ὀρῶν ταῦτα ὑπόδικος τῷ ἐθέλοντι τῆς ἀστρατείας γιγνέσθω
 κατὰ νόμον. τὴν δὲ δὴ τῆς βλάβης ἀξίαν, εἴτε διπλὴν εἴτε
 5 τριπλὴν εἴτε καὶ τετραπλασίαν, οἱ καταψηφισάμενοι δικασταὶ
 ταπτόντων. ἔαν δὲ ὁμόγονος ὁμόγονον τὸν αὐτὸν τρόπον
 τοῦτ' ἔφ' ἐπευξαμένους, τοὺς γεννήτας καὶ τοὺς συγγενεῖς μέχρι
 ἀνεψιῶν παίδων πρὸς γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, γυναικῶν τε
 e καὶ ἀνδρῶν συνελθόντας, κρίναντας παραδιδόναι τιμᾶν τοῖς

b 8 ἔστω τῶν A cum pr. O: ἐνεστώτων vulg. c 2 ἂν om. A (ἂν
 s. v. A²) c 4 τετραπλασίαν libri: τριπλασίαν Orelli c 5 τρώσας]
 τρώσας A (σ s. v. A²) βλάβη A O: βλάβη L O² (εἰ s. v.) c 8 πόλει
 L (ut vid.) O²: βλάβη A O d 7 τοῦτ' ἔφ' ἐπευξαμένους] τουτ' ἔφ' ἐπευξαμένους A
 (τρώ s. v. A²) γεννήτας Hermann

γεννήσασι κατὰ φύσιν· ἔαν δὲ ἀμφισβητήσιμος ἢ τίμησις
 γίγνηται, τοὺς πρὸς ἀνδρῶν εἶναι τιμῶντας κυρίους, ἔαν δὲ
 ἀδυνατῶσιν αὐτοί, τοῖς νομοφύλαξι τελευτῶντας ἐπιτρέπειν.
 ἐκγόνοις δὲ πρὸς γονέας εἶναι τῶν τοιούτων τραυμάτων 5
 δικαστὰς μὲν τοὺς ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότας ἐπάναγκες,
 οἷς ἂν παῖδες μὴ ποιητοί, ἀληθινοὶ δέ, ὦσιν, ἂν δέ τις ὄφλη,
 τιμᾶν εἰ τεθνάναι χρὴ τὸν τοιοῦτον εἴτε τι μείζον ἕτερον
 τούτου πάσχειν ἢ καὶ μὴ πολλῶ σμικρότερον· καὶ τῶν 879
 συγγενῶν τοῦ δράσαντος μηδένα δικάζειν, μηδ' ἔαν γεγινῶς
 ἢ τὸν χρόνον ὅσον ὁ νόμος εἴρηκεν. δοῦλος δ' ἔάν τις ἐλεύ-
 θερον ὀργῇ τρώσῃ, παραδύτω τὸν δοῦλον ὁ κεκτημένος τῷ
 τρωθέντι χρῆσθαι ὅτι ἂν ἐθέλῃ· ἔαν δὲ μὴ παραδιδῶ, αὐτὸς
 τὴν βλάβην ἐξιάσθω. ἔαν δὲ ἐκ συνθήκης αἰτιάται τοῦ 5
 δούλου καὶ τοῦ τρωθέντος μηχανὴν εἶναι τις τὸ γεγονός,
 ἀμφισβητησάτω· ἔαν δὲ μὴ ἔλῃ, τριπλασίαν ἐκτεισάτω τὴν
 βλάβην, ἐλὼν δέ, ἀνδραποδισμοῦ ὑπόδικον ἐχέτω τὸν τεχνά-
 ζοντα μετὰ τοῦ δούλου. ὅς δ' ἂν ἄκων ἄλλος ἄλλον τρώσῃ, b
 τὸ βλάβος ἀπλοῦν ἀποτινέτω—τύχης γὰρ νομοθέτης οὐδεὶς
 ἱκανὸς ἄρχειω—δικασταὶ δὲ ὄντων οἷπερ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς
 τοὺς γεννήτορας ἐρρήθησαν, καὶ τιμώντων τὴν ἀξίαν τῆς
 βλάβης. 5

Βίαια μὲν δὴ πάνθ' ἡμῖν τὰ προειρημένα πάθη, βίαιον
 δὲ καὶ τὸ τῆς αἰκίας πᾶν γένος. ὦδε οὖν χρὴ περὶ τῶν
 τοιούτων πάντα ἄνδρα καὶ παῖδα καὶ γυναῖκα ἀεὶ διανοεῖσθαι,
 τὸ πρεσβύτερον ὡς οὐ σμικρῶ τοῦ νεωτέρου ἐστὶ πρεσβεύο-
 μενον ἐν τε θεοῖσι καὶ ἐν ἀνθρώποις τοῖς μέλλουσι σφῆζεσθαι c
 καὶ εὐδαιμονεῖν. αἰκίαν οὖν περὶ πρεσβύτερον ἐν πόλει
 γενομένην ὑπὸ νεωτέρου ἰδεῖν αἰσχρὸν καὶ θεομισές· ἔοικεν
 δὲ νέῳ παντὶ ὑπὸ γέροντος πληγέντι ῥαθύμως ὀργὴν ὑπο-
 φέρειν, αὐτῷ τιθεμένῳ τιμὴν ταύτην εἰς γῆρας. ὦδε οὖν 5

e2 post φύσιν ras. 4 vel 5 litt. A a4 χρῆσθαι Λ O Stob.:
 χρήσασθαι fecit A² cum γρ. O b3 ἱκανὸς L (ut vid.) Stob.: ἱκανῶς
 Λ O b6 βίαια] βία Λ O (βία A²) b7 αἰκίας (ut vid.) pr. Λ O

ἔστω· Πᾶς ἡμῖν αἰδέισθω τὸν ἑαυτοῦ πρεσβύτερον ἔργῳ τε
 καὶ ἔπει· τὸν δὲ προέχοντα εἴκοσιν ἡλικίας ἔτεσι, ἄρρενα
 ἢ θῆλυ, νομίζων ὡς πατέρα ἢ μητέρα διευλαβεῖσθω, καὶ
 d πάσης τῆς δυνατῆς ἡλικίας αὐτὸν φιτῦσαι καὶ τεκεῖν ἀπέ-
 χοιτο αἰεὶ θεῶν γενεθλίων χάριν· ὡς δ' αὐτως καὶ ξένου
 ἀπείργοιτο εἴτε πάλαι ἐνοικοῦντος εἴτε νεήλυδος ἀφιγμένου·
 μήτε γὰρ ὑπάρχων μήτε ἀμννόμενος τὸ παράπαν τολμάτω
 5 πληγαῖς τὸν τοιοῦτον νοθετεῖν· ξένον δὲ ἂν ἀσελαγίνοντα
 καὶ θρασυνόμενον ἑαυτὸν τύπτοντα οἶηται δεῖν κολασθῆναι,
 λαβὼν πρὸς τὴν ἀρχὴν τῶν ἀστυνόμων ἀπαγέτω, τοῦ τύπτειν
 δὲ εἰργέσθω, ἵνα πόρρω γίγνηται τοῦ τὸν ἐπιχώριον ἂν τολ-
 e μῆσαι ποτε πατάξαι· οἱ δ' ἀστυνόμοι παραλαβόντες τε καὶ
 ἀνακρίναντες, τὸν ξενικὸν αὖ θεὸν εὐλαβούμενοι, ἐὰν ἄρα
 ἀδίκως δοκῇ ὁ ξένος τὸν ἐπιχώριον τύπτειν, τῇ μάστιγι τὸν
 ξένον ὕσας ἂν αὐτὸς πατάξῃ τοσαύτας δόντες, τῆς θρασυξενίας
 5 παύοντων· ἐὰν δὲ μὴ ἀδικῇ, ἀπειλήσαντές τε καὶ ὄνειδίσαντες
 τῷ ἀπαγαγόντι μεθιέντων ἄμφω· ἡλιξ δὲ ἡλικά καὶ τὸν
 880 ἄπαιδα προέχοντα ἡλικία ἑαυτοῦ ἐὰν τύπτῃ, γέρων τε γέροντα
 καὶ ἐὰν νέος νέον, ἀμννέσθω κατὰ φύσιν ἄνευ βέλους ψιλαῖς
 ταῖς χερσίν· ὁ δὲ ὑπὲρ τετταράκοντα γεγωνὼς ἔτη ἐὰν τολμᾷ
 τῷ μάχεσθαι, εἴτε ἄρχων εἴτε ἀμννόμενος, ἄγροικος καὶ
 5 ἀνελεύθερος ἂν λεγόμενος ἀνδραποδώδης τε, δίκης ἂν ἐπονει-
 δίστου τυγχάνων τὸ πρέπον ἔχοι· καὶ ἐὰν μὲν τις τοιοῦτοις
 παραμυθίοις εὐπειθῆς γίγνηται, εὐήνιος ἂν εἴῃ· ὁ δὲ δυσ-
 πειθῆς καὶ μηδὲν προοιμίου φροντίζων δέχοιτ' ἂν τὸν τοιόνδε
 b ἐτοίμως νόμον· Ἐάν τις τύπτῃ τὸν πρεσβύτερον εἴκοσιν
 ἔτεσι ἢ πλείοσιν ἑαυτοῦ, πρῶτον μὲν ὁ προστυγχάνων, ἐὰν
 μὴ ἡλιξ μηδὲ νεώτερος ἢ τῶν μαχομένων, διειργέτω ἢ κακὸς
 ἔστω κατὰ νόμον· ἐὰν δὲ ἐν τῇ τοῦ πληγέντος ἡλικίᾳ ἢ ἔτι
 5 νεώτερος, ἀμννέτω ὡς ἀδελφῷ ἢ πατρὶ ἢ ἔτι ἀνωτέρῳ τῷ

c 7 ἔπει libri cum Stob.: λόγῳ Eus. d 6 ἑαυτὸν] καὶ ἑαυτὸν
 fecit A² e 6 γρ. ἀπάγοντι in marg. L O (ἀπ' ὀρθώσεως) a 4 τῷ]
 τις αὐτῷ C. Ritter a 5 ἀνεποειδίστου A O b 3 μῆ] γρ. μὲν
 ἀπ' ὀρθώσεως O

ἀδικουμένῳ. πρὸς δ' ἔτι δίκην ὑπεχέτω τῆς αἰκίας ὁ τὸν
 πρεσβύτερον, ὡς εἴρηται, τολμήσας τύπτειν, καὶ ἔαν ὄφλη
 τὴν δίκην, δεδέσθω μηδὲν ἐνιαυτοῦ σμικρότερον· ἔαν δὲ οἱ c
 δικασταὶ τιμῆσωσιν πλείονος, ἔστω κύριος ὁ τιμηθεὶς αὐτῷ
 χρόνος. ἔαν δὲ ξένος ἢ τῶν μετοίκων τις τύπτῃ τὸν πρε-
 σβύτερον εἴκοσιν ἔτεσιν ἢ πλείοσιν ἑαυτοῦ, περὶ μὲν τῶν
 παραγενομένων τῆς βοηθείας ὁ αὐτὸς νόμος ἐχέτω τὴν αὐτὴν 5
 δύναμιν, ὁ δὲ τὴν τοιαύτην δίκην ἠττηθεὶς, ξένος μὲν ὦν καὶ
 μὴ σύνοικος, δύο ἔτη δεδεμένος ἐκτινέτω ταύτην αὐτὴν τὴν
 δίκην, ὁ δὲ μέτοικός τε ὦν καὶ ἀπειθῶν τοῖς νόμοις τρία
 ἔτη δεδέσθω, ἔαν μὴ τὸ δικαστήριον πλείονος αὐτῷ χρόνου d
 τιμῆσῃ τὴν δίκην. ζημιούσθω δὲ καὶ ὁ παραγερόμενος ὄψοιεν
 τούτων καὶ μὴ βοηθήσας κατὰ νόμον, ὁ μὲν μεγίστου τιμῆ-
 ματος ὦν μνᾱ, δευτέρου δὲ ὦν πεντήκοντα δραχμαῖς, τρίτου
 δὲ τριάκοντα, εἴκοσι δὲ τοῦ τετάρτου· δικαστήριον δὲ γιγνέ- 5
 σθω τοῖς τοιοῦτοισι στρατηγοὶ καὶ ταξίαρχοι φύλαρχοί τε
 καὶ ἵππαρχοι.

Νόμοι δέ, ὡς ἔοικει, οἱ μὲν τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων
 ἕνεκα γίνονται, διδαχῆς χάριν τοῦ τίνα τρόπον ὁμιλοῦντες
 ἀλλήλοις ἂν φιλοφρόνως οἰκοῖεν, οἱ δὲ τῶν τὴν παιδείαν e
 διαφυγόντων, ἀτεράμονι χρωμένων τινὶ φύσει καὶ μηδὲν
 τευχθέντων ὥστε μὴ ἐπὶ πᾶσαν ἰέναι κάκην. οὔτοι τοὺς
 μέλλοντας λόγους ῥηθήσεσθαι πεποιηκότες ἂν εἶεν· οἷς δὴ
 τοὺς νόμους ἐξ ἀνάγκης ὁ νομοθέτης ἂν νομοθετοῖ, βουλό- 5
 μενος αὐτῶν μηδέποτε χρεῖαν γίνεσθαι. πατρὸς γὰρ ἢ
 μητρὸς ἢ τούτων ἔτι προγόνων ὅστις τολμήσῃ ἄψασθαί ποτε
 βιαζόμενος αἰκίαν τινί, μήτε τῶν ἄνω δέισας θεῶν μῆνιν μήτε
 τῶν ὑπὸ γῆς τιμωριῶν λεγομένων, ἀλλὰ ὡς εἰδὼς ἂ μηδαμῶς 881
 οἶδειν, καταφρονῶν τῶν παλαιῶν καὶ ὑπὸ πάντων εἰρημένῳ,
 παρανομεῖ, τούτῳ δεῖ τινος ἀποτροπῆς ἐσχάτης. θάνατος
 μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἔσχατον, οἱ δὲ ἐν Ἄιδου τούτοισι λεγού-

d 8 χριστων Λ (corr. A²)
 Stob. (A): μὴ οὐκ O' vulg.

e 2 τινί] γρ. τῆ O e 3 μὴ Λ O
 a 1 τιμωρῶν ci. C. Ritter

5 μανοι πόνοι ἔτι τε τούτων εἰσὶ μᾶλλον ἐν ἐσχάτοις, καὶ
 ἀληθέστατα λέγοντες οὐδὲν ἀνύτουσω ταῖς τοιαύταις ψυχαῖς
 ἀποτροπῆς—οὐ γὰρ ἂν ἐγίγνοντό ποτε μητραλοῖαί τε καὶ τῶν
 ἄλλων γεννητόρων ἀνόσιοι πληγῶν τόλμαι—δεῖ δὴ τὰς ἐνθάδε
 b κολάσεις περὶ τὰ τοιαῦτα τούτοισι τὰς ἐν τῷ ζῆν μηδὲν τῶν
 ἐν Ἄιδον λείπεσθαι κατὰ δύναμιν. ἔστω δὲ λεγόμενον τὸ
 μετὰ τοῦτο τῆδε· Ὃς ἂν τολμήσῃ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τούτων
 πατέρας ἢ μητέρας τύπτειν μὴ μανίαις ἐχόμενος, πρῶτον μὲν
 5 ὁ προστυγχάνων καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν βοηθείτω, καὶ
 ὁ μὲν μέτοικος ἢ ξείνος εἰς προεδρίαν τῶν ἀγῶνων καλεῖσθω
 βοηθῶν, μὴ βοηθήσας δὲ ἀειφυγίαν ἐκ τῆς χώρας φευγέτω·
 c ὁ δὲ μὴ μέτοικος βοηθῶν μὲν ἔπαινον ἐχέτω, μὴ βοηθῶν δέ,
 ψόγον· δοῦλος δὲ βοηθήσας μὲν ἐλεύθερος γιγνέσθω, μὴ
 βοηθήσας δὲ πληγὰς ἑκατὸν τῆ μάστιγι τυπτέσθω, ἐν ἀγορᾷ
 μὲν ἂν γίγνηται τὸ γενόμενον, ὑπ' ἀγορανόμωι, ἔαν δ' ἐκτὸς
 5 ἀγορᾶς ἐν ἄστει, τῶν ἀστυνόμων κολάζειν τὸν ἐπιδημοῦντα,
 ἔαν δὲ κατ' ἀγροὺς τῆς χώρας που, τοὺς τῶν ἀγρονόμων
 ἄρχοντας. ἔαν δ' ἐπιχώριος ὁ παρατυγχάνων ἢ τις, ἕαντε
 d παῖς ἕαντε ἀνὴρ ἕαντ' οὖν γυνή, ἀμνέτω πᾶς τὸν ἀνόσιοι
 ἐπινομάζων· ὁ δὲ μὴ ἀμύνων ἀρᾷ ἐνεχέσθω Διὸς ὁμογυίου
 καὶ πατρώου κατὰ νόμοι. ἔαν δὲ τις ὄφλη δίκην αἰκίας
 γονέων, πρῶτον μὲν φευγέτω ἀειφυγίαν ἐξ ἄστεος εἰς τὴν
 5 ἄλλην χώραν καὶ πάντων ἱερῶν εἰργέσθω· μὴ δὲ εἰργόμενοι
 κολαζόντων αὐτὸν ἀγρονόμοι πληγαῖς καὶ πάντως ὡς ἂν
 ἐθέλωσιν, κατελθὼν δὲ θανάτῳ ζημιούσθω. ἔαν δὲ τις
 τῷ τοιούτῳ, ὅσοι ἐλεύθεροι, συμφάγῃ ἢ συμπίῃ ἢ τινα
 e τοιαύτην ἄλλην κοινωνίαν κοινωνήσῃ, ἢ καὶ μόνιον ἐντυγ-
 χάνων που προσάπτηται ἐκῶν, μήτε εἰς ἱερὸν ἔλθῃ μηδὲν
 μήτ' εἰς ἀγορὰν μήτ' εἰς πόλιν ὅλως πρότερον ἢ καθήρηται,
 νομίζων κεκοινωνηκέναι ἀλιτηριώδους τύχης· ἔαν δὲ ἀπειθῶν
 5 νόμῳ ἱερὰ καὶ πόλιν μιαίνῃ παρανόμως, ὃς ἂν τῶν ἀρχόντων

c4 γενόμενον ALO: γιγνόμενον vulg. ἀστειως Λ²

d4 ἄστεος ex

αἰσθόμενος μὴ ἐπάγῃ δίκην τῷ τοιούτῳ, ἐν εὐθύνοιας ἔστω
 τῶν κατηγορημάτων τῶν μεγίστων ἐν τούτῳ αὐτῷ. ἔαν δὲ 882
 αὐτὸν δοῦλος τύπτῃ τὸν ἐλεύθερον, εἴτ' οὖν ξένον εἴτε ἀσπίον,
 βοηθεῖτω μὲν ὁ προστυγχάνων ἢ κατὰ τὸ τίμημα τὴν εἰ-
 ρημένην ζημίαν ἀποτινέτω, συνδήσαντες δὲ οἱ προστυγχά-
 νοντες μετὰ τοῦ πληγέντος παραδόντων τῷ ἀδικουμένῳ· ὁ 5
 δὲ παραλαβὼν, δῆσας ἐν πέδαις καὶ μαστιγώσας ὀπόσας ἂν b
 ἐθέλῃ, μηδὲν βλάπτων τὸν δεσπότην, παραδόντω ἐκεῖνον
 κεκτηῖσθαι κατὰ νόμον. ὁ δὲ νόμος ἔστω· ὅς ἂν ἐλεύθερον
 δοῦλος ὦν τύπτῃ μὴ τῶν ἀρχόντων κελευόντων, παραλαβὼν
 ὁ κεκτημένος παρὰ τοῦ πληγέντος δεδεμένον αὐτὸν μὴ λύσῃ, 5
 πρὶν ἂν ὁ δοῦλος πείσῃ τὸν πληγέντα ἄξιός ἐστιν τοῦ λελυ- c
 μένος ζῆν. τὰ αὐτὰ δὲ γυναιξίν τε ἔστω πρὸς ἀλλήλας
 περὶ πάντων τῶν τοιούτων νόμιμα, καὶ πρὸς ἄνδρας γυναιξὶ
 καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας.

I

ΑΘ. Μετὰ δὲ τὰς αἰκίας περὶ παντὸς ἐν εἰρήσθῳ τοιούδε 884
 τι νόμιμον βιαίῳν πέρι· τῶν ἀλλοτρίων μηδένα μηδὲν
 φέρειν μηδὲ ἄγειν, μηδ' αὐτὸν χρῆσθαι μηδενὶ τῶν τοῦ πέλας,
 ἔαν μὴ πείσῃ τὸν κεκτημένον· ἐκ γὰρ δὴ τοῦ τοιούτου πάντα
 ἠρτημένα τὰ τε εἰρημένα κακὰ γέγονε καὶ ἔστι καὶ ἔσται. 5
 μέγιστα δὲ δὴ τῶν λοιπῶν αἰ τῶν νέων ἀκολασίαι τε καὶ
 ὕβρεις, εἰς μέγιστα δέ, ὅταν εἰς ἱερὰ γίγνωνται, καὶ δια-
 φερόντως αὐτὰ μεγάλα, ὅταν εἰς δημόσια καὶ ἅγια ἢ κατὰ
 μέρη κοινὰ φυλετῶν ἢ τιμῶν ἄλλων τοιούτων κεκοινωνη-
 κόντων· εἰς ἱερὰ δὲ ἴδια καὶ τάφους δεύτερα καὶ δευτέρως, 885
 εἰς δὲ γονέας τρίτα, χωρὶς τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων, ὅταν
 ὕβριζῇ τις. τέταρτον δὲ γένος ὕβρεως, ὅταν ἀφροισιστῶν
 τις ἀρχόντων ἄγῃ ἢ φέρῃ ἢ χρῆταιί τιμι τῶν ἐκείνων μὴ

882 a 1 ἐν τούτῳ ci. Bekker : ἐν τούτῳ libri 884 a 5 γρ. τὰ
 εἰρημένα· ἀπ' ὀρθώσεως O 885 a 4 ἀρχόντων ΑΟ : τῶν ἀρχόντων
 vulg.